

1 REYES

David kaniakëkë 'aish
'apu 'iá ñuikë bana

1 ¹Apu David ax ka uni 'ikë-sabi kaniakëkë 'iakëxa. Usa 'ixun ka an bërúankë aín unikaman upíokin chupan mapuanan chupa kata 'itsa pañu-mikëxunbi xana tanima aín nami matsikëshi 'iakëxa. ²Usa 'ain ka an ñu mëëxunkë uni raírinën kakëxa: Mix 'apu 'aish kamina xanu chipash an mi ñu 'axuanan bërúanti barixunun kiti 'ain, ax ka mi 'itsisoi mibëbi uxti 'ikë kixun ka kakëxa, kakëxun ka 'ë kamina barixunti 'ai kixun atu kakëxa.

³Ësakin kaxun ka kamabi Israel me kamanua xanu upíira barixuankëxa, barikin ka achúshi xanu chipash Abisag kakin anëkë Sunem kakë ëmanua bibiankin a 'apunu buánkankëxa. ⁴Abisag kakë xanu ax ka upíira xanu 'iakëxa, usa 'ixun ka 'apu David bërúanan ñu mëëxuankëxa, 'aínbi ka uínsaranbi 'apun a xanun nami 'ama 'ikën.

Davidtan bakë bëchikë
Adonías ax 'apu 'isa
tan ñuikë bana

⁵Usa 'ain ka Adonías Davidtan bakë bëchikë Haguit kakë xanumia 'a tuá ax aín papami nishi 'ëx kana 'apu 'iti 'ain kixakëxa. Usai kikin ka anuax

'akánanti caballonën nirinkë, a 'imainun anun kuani 'akánanti caballo akama bianan, an bërúanti cincuenta suntáru timëkin biakëxa. ⁶Aín papan ka kaniabi uínsaranbi 'ësëkinma kanishio-këxa, usa 'ixun ka ñu 'atima 'aiabi usakin kamina ñu 'atima 'ai kixunbi káma 'ikën. Adonías ax ka an Absalón kati kabuini bakéan 'iakëxa, usa 'aish ka aín xukén bëiskësabi uni 'iakëxa. ⁷Usa 'ain ka abë kanankë 'ixun Joab Seruíánën tuá 'imainun sacerdote Abiatar abëtan mëníokin kakë 'iakëxa, kakëxun ka atun 'akian-këxa. ⁸Aínbi ka sacerdote Sadoc, Benaías Joiadá kakë aín bakë bëchikë a 'imainun an Dios kikë bana ñuixunkë uni Natán 'imainun Simí abëira 'apu nuibanankë a 'ianan an 'apu bërúankë suntáru-kamaxbi Adonías 'akinti sinánma 'ikankëxa.

⁹Usa 'ain ka achúshi nëtën Adoníasnën an ñu 'axunkë unikama achúshi fiesta anuxun 'anua Zohélet kakë me anua mapara chaiirabu 'ikë 'ianan 'umpax upíira Roguel kakë a 'urama mëníoxunun kakëxa. Kakëxun mëníoxunkin ka a piti ñuinakama réakëxa, oveja, vaca bënë 'imainun vaca bënë bërí kanikë aín upíirabu 'ianan xumabu akama réakëxa, rëxun ka aín xukénkama kamianan an 'ain papa David ñu mëëxunkë Judánu

'ikë unikama akamaribi kamia-këxa; ¹⁰kamikinbi ka an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán 'ianan Benafás 'imainun an aín papa 'apu David bërúankë aín suntárükama 'imainun aín xukén Salomón akama kamiama 'ikën. ¹¹Usa 'ain ka usaía banakë kuaxun Natánën Betsabé Salomónnën tita a kakëxa:

—¿Min karamina Adonías Haguítñën tuá axa ain papa David nun 'Ibu an kuanuma unëax ax isa 'apu 'ia kixax kikë a 'unaniman? ¹²Usa 'ain kamina 'ën mi ësokin kamainun usakinbi 'ati 'ain, usakin mi 'akëbëtan ka mi 'imainun min tuá Salomón 'akan-tima 'ikën. ¹³Anu kuanxun kamina min 'apu David ësokin kati 'ain: Mix 'apu 'ixun kamina sinanatë-këntima okin, 'ën tuá Salomón isa mix 'ia 'ain, axribi 'apu 'i tsóbunuxun 'aia kixun 'ë kakën. ¿Usa 'aínbi kara Adonías ax isa 'apu 'iti 'ikë kixax kin? ¹⁴Usakinmi min 'apu kakëbë kana 'ëxribi atsínkin min kakësaribi okin kati 'ain.

¹⁵Ësokin kakëx ka Betsabé 'apu David isi kuanx anua 'ikë aín xubu kata itsi anu atsánkëxa. Usa 'ain ka Abisag sunamita ax 'apu xënira 'ain, anuxun añu 'axúnti kara kuëënia a 'axuni anu 'iakëxa. ¹⁶Anu atsini Betsabé ami ñanati aín bëmánan memi bëtiki 'ia ka 'apun ñukákëxa:

—¿Añu mi 'axúnti kaina kuëënin?

¹⁷Kakëxun ka xanuxun kakëxa:

—Min kamina 'apu 'ixun sinana-tëkëntima okin Diosan ismainunbi

'ën tuá Salomón isa mix bamakëbë 'apu 'i aia kixun 'ë kakën. ¹⁸Usa 'aínbi ka Adonías ax isa 'apu 'ikë kixax kikë bana ñuikania, a kaina mix 'apu 'ixunbi 'unanima. ¹⁹Usa 'ixun kaisa an ñu mëëxunkë unikama vaca bënë 'anan, vaca bërí kanikë 'imainun 'itsaira aín oveja 'arakakë rënun 'amiaxa, usakin 'amixun ka anu isa kuanun kixun min bakë bëchikëkama kamiaxa; kamianan kaisa sacerdote Abiatar 'imainun Joabnën suntárúnën 'apu general aribi kamiaxa, 'aínbi kaisa Salomón min bakë bëchikë ashi kamikëma 'ikën. ²⁰Usa 'ain ka kamabi Israel unikaman mixmi uix kara 'apu 'iti 'ikë kixax mi kiti ashi kainkanxa. ²¹Usa 'aínbi ka, mixmi 'ën bëchikë Salomónnëx ka 'apu 'iti 'ikë kixaxmabi, ñukëbëtan ka Adoníasnën 'ë këñunbi 'ën tuá Salomón 'amiti 'ikën.

²²Ësokian Betsabénën 'apu David kakëbë ka an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán axribi anu kuani kuanx bëbakëxa, ²³bëbai ukëbëtan ka an ñu 'axunkë unikaman 'apu an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán ka mi isi uaxa kixun kakëxa, kakëxa atsínun kikëbë anu atsini ka aín bëmánan memi bëtiki 'ikin, ²⁴Natánën 'apu ñukákëxa:

—¿Mix 'apu 'ixun kaina Adonías mix ñukëbë axribi 'apu 'inun kan? ²⁵An ka bërí kuanxun 'ain unikama vaca bënë 'imainun vaca bakë bërí kanikë këñun oveja-kama 'aisamaira rënun 'amiaxa, 'amixun ka min bëchikë bëbukama

kamianan, suntárunën 'apu aín kushi capitán akama 'imainun sacerdote Abiatar aribi kamiaxa. Usa 'ain ka bërí atux abëtan pianan xëai munuma sharati kikanía: ¡Adonías ax ka bërí nun 'apu 'ikë kiox ka kuëni kikanía! ²⁶Usakin 'akinbi ka 'ë kamianan sacerdote Sadoc 'imainun Benaías, Joiadá aín bakë bëchikë aribi kaima 'ianan min bakë bëchikë Salomón abi kamikëma 'ikën. ²⁷¡Min kaina mix 'apu 'ixunbi an mi ñu mëëxunti ënë pain ax ka 'ëx ñukëbë 'apu 'inuxun 'aia kixun 'ë kakima usakin 'an?

**David 'ën bakë bëchikë
Salomón ax ka 'ëx
ñukëbë 'apu 'inuxun
'aia kia ñuikë bana**

²⁸Usakian kakëxun ka uisa banabi kakima 'apu Davidtan Natán Betsabé kuënun kixun kakëxa. Kakëxua kuënkëx ai ka Betsabé 'apu bëmánon nirakëti anubi niakëxa. ²⁹Nirakëan ka 'apu banai sinanatakëntima oi Diosan ismainunbi kiakëxa:

—Nukën 'Ibu Dios an ka 'itsaira tëmërai masá nuitutiabi 'ë 'akian-këxa, ³⁰usa 'ain kana bëráma sinanatakëntima okin min israel uníkama Diosan ismainunbi kakën, a kana bërí nëtënbi 'ati 'ain: min tuá Salomón ax ka 'ëx 'ia 'ain, axribi bërí 'apu 'iti 'ikën. ³¹Ësokian kakëx ka Betsabé 'apumi ñanati, a bëmánon ain bëmánanën me tikai 'iakëxa, 'i ka munuma banai kiakëxa:

—¡Itsa baritia 'imi ka 'ën 'apu David tsóti 'ikën!

³²Usai 'ian ka, 'apu Davidtan anu unuan sacerdote Sadoc 'imainun an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán 'imainun Benaías Joiadá aín bakë bëchikë akama katánun an ñu mëëxunkë unin kuënxun kamiakëxa. Kamikëx kuanxun kakëxa anu rikuatsinia ka ³³'apun kakëxa:

—Mitsun kamina 'ën bakë bëchikë Salomón 'ën burronu 'arubiankin 'ën uni kamabëtan Guihón kakë 'umpax upíira anu buani kuankanti 'ain; ³⁴usa 'ain kamina min sacerdote Sadoc 'imainun an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán abëtan aín maxkánu xëni tutukakin axa Israelkaman 'apu 'inun anëti 'ain, usakin 'axun kamina raíri uníkaman carnero manchan banomainun ka raírinëx-ribi munuma kuënkëni sharati kikanti 'ikën: ¡Salomón mix kamina 'itsa baritia 'imi nun 'apu 'iti 'ain ësaiki ka munuma sharati kikanti 'ikën! ³⁵Usa 'ain kamina bërúanxun anua unun bëti 'ain, békëx ka anu 'ëx 'ikë ënu ax 'i tsóbuti 'ikën, 'ën kana ax ka Israel kamanan 'ianan Judánu 'ikë uníkaman 'apu 'iti 'ikë kiox kiakën.

³⁶Kia ka Benaías Joiadánën bakë bëchikë an 'apu kakëxa:

—¡Usa ka 'iti 'ikën, min nu kakësabiokin kananuna 'ati 'ain, uisakin 'anun kara ami min rabikë Dios kia usakinbi kananuna 'ati 'ain! ³⁷Usa 'ain ka Diosan uisakin

kara mi 'apu 'ikë 'akianxa, usarabi okin Salomón 'apu 'ikë 'akinti 'ikën, usakin 'akinkëxun ka kamabi ñu upíokin 'ati 'ikën, 'apu 'ixun ka an 'ën 'Ibu Davidtan 'asamaira okin ñu 'ati 'ikën.

³⁸Usa 'ain ka sacerdote Sadoc, 'imainun an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán an Benaías Joiadá aín bakë bëchikë akama 'imainun quereteo 'imainun peleteo, akama kuanxun anúan 'apu David nikë burronu 'arubiankin Salomón Guihón kakë 'umpax upíira 'ikë anu buánkëxa. ³⁹Anuxun ka Sacerdote Sadoc an xubusa okin chupa 'akë anua nankë ñuina mancha anua xëni 'arukë 'ikë a bibiankin buánkë 'iakëxa, anuxun ka 'ain maxkánu xëni tutukakin axa 'apu 'inun Salomón anëakëxa. Anëtankëxun ka bëtsi unin carnero mancha banonun 'amiakëxa, 'amikëxuan banokëbë ka kamabi unikama munuma sharati kikan-këxa: “¡Salomón ka nun 'apu bërí 'ikën!” ⁴⁰Usakin 'atankëx kuëenkin ka kamaxunbi paka a banoti 'akë a banobiani kuankin nuibiankankëxa. Usakin 'abiani 'itsaira kuëeni sharakiani kuania chirinkankë anunbi ka me panárabëti tukisa 'inun 'iakëxa.

⁴¹Usai atux 'ia ka Adonías 'imainun abëtan pi kuanuan kamikë unikaman pikin sënëónkinbi Israel unikamax 'itsaira sharatia kuakëxa. Kuakëbëtan anribi ñuina mancha banoia kuati ka Joab kiakëxa:

—¿Uisaia ëmanuax 'ikan-këbë kara 'aisamaira unikama

tsuákiruax sharákanin? ⁴²Usai 'imainun ka sacerdote Abiatar aín bakë bëchikë Jonatán bëbakëxa. Bëbaia ka Adoníasnën kakëxa:

—Ënu kamina atsinti 'ain, mix kamina unin uisakinbi kakëma kushi uni 'ain. Usa 'ixun sapi kamina bana upí nu ñuixuni aí kixun ka kakëxa. ⁴³Kakëxun ka Jonatánnën Adonías kakëxa:

—Usama ka David nun 'apu an ka Salomón axa 'apu 'inun 'imi axa, ⁴⁴'imixun ka sacerdote Sadoc 'imainun an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán, Joiadánën bakë bëchikë Benaías akama këñun quereteo 'imainun peleteo akaman Salomón buánuxun; anúan ax nikë 'ain burro anu tsóti 'iruti 'aminun kixun 'apun 'amia-këxa. ⁴⁵'Amikëxun ka sacerdote Sadoc 'imainun an Dios kikë bana uni ñuixunkë Natán an 'apu 'inun anua Guihón kakë 'umpax upíira 'ikë, anu buánxun bëtékëni anuax ai 'itsaira kuëeni sharákuatsini rikuatsianxa. Usa 'ain ka a ëmanu 'ikë unikama tsuákiruax bëríbi sharatia, a ka mitsun mi kuakë ax 'iaxa. ⁴⁶Usa 'ain ka Salomón bërí 'apu 'ikën, ⁴⁷'ain ka 'apu David abëtan ñu mëékë aín tukurikubu 'imainun an bana mëníokë 'apukama anu kuanxun asabi ka min ñu 'akë 'ikë kixun kakëxa, kanan ka Diosan ka Salomónnën 'akë ñu ax ka kamabi menu min 'akësamaira 'inun ñu akë 'imiti 'ikën kixun kakëxa. Kakëx ka 'apu David axbia anu 'uxkë anuaxi Dios rabi chitubuti, ⁴⁸ësai

kiakëxa: “Israelkaman Dios ax ka upíokin rabikë 'iti 'ikën, usa 'ixun ka 'ën bakë bëchikë achúshi 'ënbi ismainun 'apu 'imiäxa, usakin rabikin 'aia kana isan kixun ka, Jotamnën ñuixunkin atu kakëxa.”

⁴⁹ Ësokian ñuixunia kuati
ka Adoníasnën abëtan
piti kamikëx kuankë
unikamax rakuëtan
bamai bërëi 'ikankëxa;
usai 'itankëx ka kamaxi
nirutankëx, amami amami
kuani abisi abákankëxa.

⁵⁰ Usaia 'imainun ka Adonías
nirukiani Salomónmi
rakuéti xubusa okin chupa
'akë anu unëti bariäx unëti
kuankëxa ñu 'atima ax
atux 'ikësabi, kuanxun, ka
anuxun ñuina xaroti 'akë
anua 'ikë ñuina manchan
tuíanx anu niakëxa.

⁵¹ Usa 'ain ka anu kuanxun bëtsi
unin Salomón kakëxa:

—Adonías ka mixmi 'apu 'ain
mimi rakuéti xubusa okin chupa
'akë anua 'ikë anxun ñuina
xarokë aín manchan tuíanx
nitsaxa. Usa 'ain ka mixmi
'apu 'aish akana bërí rëtëtima
'ai kiti kuëënia. ⁵² Kakëxun ka
Salomónnën kakëxa:

—Ax ñu 'atima 'áfma uni upí
'aish ka uisabi okëma 'ianan aín
bu achúshirabi aín maxkánuax
nipakëtima 'ikën; 'aínbi ka an ñu
'atima 'akë 'ën 'unánkëbë bamakë
'iti 'ikën.

⁵³ Ësokin kakinshi ka Salomónnën
aín suntárunën kushi raíri anxun

ñuina xaroti 'akë anuäxa kuaintanua
kanun kixun xuakëxa. Xukëxuan
kakëx anuax chikíkiäni kuani
ka Adonías 'apun xubunu kuani
Salomón anu 'ain, ami ñanati ax
kikësabiokin aín bana tani 'iakëxa,
usai 'ia ka aín xubunua kuantanun
kixun Salomónnën kakëxa.

**Davidtan aín bakë bëchikë
Salomón ax ñukëbëa
usai 'iti banakama
ñuixunkin ka bana**

2 ¹ Ax ñuti nëtë 'urama 'ikë
'unánkin ka Davidtan, aín
bakë bëchikë Salomón kuënxun
ësokin kakëxa: ² Kamabi uni äxa
ënë menu tsókë unikamax ka aín
nëtë 'ikëbë ñuia, usa 'ain kana
'itsama nëtéishi 'itankëx ñuti 'ain.
Usai 'ëx 'ikëbëbi kamina mix kushi
sinánñu 'aish añubimi rakuëma
'iti 'ain. ³ Usai 'ikin kamina añu
'anun kara Dios kiakëxa ax kiá-
sabiokin 'anan Moisésnën Diosan
'amikëxun kuëñëo banakama
kikësabiokin 'ati 'ain, usokinmi
'akëbëtan ka Diosan kamabi min
'akë ñukamäxa uinu kaina kuani
anuxunmi 'akëxäbi upí 'inun 'imiti
'ikën. ⁴ Usokin 'akëbëtan ka Diosan
'ëbëtan achúshi ñu 'ásabiokin nun
rëbúnkikamaribi añu 'anun kara
Diosan atu kaia usakinshi aín
sinan upí 'ixun 'ati 'ikën, usakin
'aia ka únsaranbi nun aintsikama-
xëshia Israel unibunën 'apu 'ixun
'akinun 'imiti 'ikën.

⁵ “Minbi kamina 'unan uisokin
kara Joab Seruíanën tuá an 'ë
'akëxa kixun, an ka Israel unibunën

suntárunën kushi rabé: Nernën bakë bëchikë Abner a 'imainun Amasá Itránën bakë bëchikë aribi, aín imi 'apamikin 'akëxa, usakin 'atankëx ka unikaman isa 'akanankënuxun axa kia këmënuxun 'akëxa, 'aínbi ka a nètëkaman uni 'akanantëkënimasa asabi pain tsókë 'iakëxa, usa 'ain kamina an ka usokin 'akëxa, usa 'ain kaina uisa oisatani usakin 'atimoti 'ain. ⁶Usa 'ain kamina uisoxun 'ati kara kixun istankëxun 'akin, abia xë nibuti tsótankëx ñunu ëntima 'ain.

⁷Imainun kamina Barzilaiñën, bakë bëchikëkama Galaad menua bukukë akamabëshi, nuibanani tsókin atu kuëntankëxun min xubunuxun pikinti 'ain, a unikaman ka 'ë min xukën Absalónnën 'ati rabanan ami rakuéti abatiabi 'ë 'akiankëxa.

⁸Ianan kamina, anu kara Simí kakë uni Guerá aín bakë bëchikë Benjamín aín rëbúnkinën ñaká axa Bahurim ëmanu tsókë a 'ikë kixun kuati 'ain. An ka 'ëx anun Mahanaím kakë ëmanu kuantinëtën kuaniabi 'aisamaira banakin 'ë 'ichábiankin ñukákëxa. Usokin 'axunbi ka Jordán kakë baka anu kuania aín 'apu 'akësokin 'ë upiókin biakëxa, usokëxun kana Diosan anën 'ën kana mi 'atima 'ai kixun kakën. ⁹Usa 'ain kamina abë mënionanti sinánkima. Min kamina uisokin kara ñu 'ati 'ikë kixun upiókin 'unan usa 'ixun, kamina uisa kaina a uni oti 'ai kixun istankëxun usakin 'ati 'ain. 'Akin kamina bënëtishia ñunun 'imiti 'ain.”

David ñua ñuikë bana

(1 Cr 29.26-30)

¹⁰Usai ñukë ka David anua aín aintsikama maínkan me anua tsóa ëma Jerusalén anubi David maínkankëxa. ¹¹Usa 'ain ka tsókëpan 'aish cuarenta baritia sënë Israel unikaman 'apu 'iakëxa, ax ka mapai achúshi 'imainun rabé baritia sënë Hebrón ëmanu 'apu 'iakëxa 'itankëx ka treinta 'imainun tres baritia 'imi Jerusalén ëmanuribi 'apu 'iakëxa. ¹²Usokian aín papa Davidnën 'apu 'ixun aín aintsikama 'akian 'ain ka aín bakë bëchikë Salomón axribi atun 'apu 'ixun kamabi Israel unikama 'itsa baritia 'akiankëxa.

Salomón faraónën 'ini bëchikë xanubë biranan ñuikë bana

3 ¹Aín 'ini bëchikë xanubë biranatanankëx ka Egipto menu 'ikë 'apu faraónbë banai kananuna 'akananima nuibanani aintsi onantankëx upitax tsóti 'ai kixun katan-këxun, Salomónnën aín xanu anu pain aín papa David 'apu 'aish 'ia ëma anu 'ikinkin uankëxa, uanxun ka anu 'apu 'iti xubu 'imainun anuxun Dios rabiti xubu 'anan Jerusalén ëmaribi buinarakin kënëkin sënëonun 'amiakëxa. ²Usakin 'akinbi anuxun Dios rabiti xubu sënëonkëma 'ain ka anuxuan bëtsi dios rabikin ñuina axun xaroxuan aín bashi anuxunbi Dios rabikin, unikaman ñuina xaroxuan-këxa.

**Salomónnën kamabi ñu 'aia
kushionun kixun Dios ñuká
ñuikë bana**

(2 Cr 1.1-13)

³Usa 'ain ka Salomónnën Dios nuibati ami katamëkin ax kikësabi oi 'iti aín banakama tankin, aín papa Davidtan 'asaribiokin Diosan kakësabiokin 'akëxa, 'akin ka anbi bashinu anuxun xaroti 'atankëxun ñuina rëtankëxun 'aímai këñuti xarátia sanutanun, 'anan sanuira rokëñun xaroxuankëxa, ⁴usakin 'anan ka Gabaón kakë ëma anuribi ñuina rëtankëxun anuxun xaroxuni kuankëxa, anu ka anuxuinra ñuina xaroti manan upíokin 'akë 'iakëxa. Usa 'ain ka manan kuaxun anuxun ñuina rëxun mil okin Dios xaroxuankëxa.

⁵Achúshi ñantan ka Gabaón ëmanuxun, 'uxkë namámikin Diosan Salomón kakëxa: Añu ñu kaina kuëenkin 'ë ñukáti akana mi 'inánti 'ai kixun ka Diosan kakëxa.

⁶Usakian kakëxun ka Salomónnën kakëxa: “Min kamina 'ën papa David min uni 'ikë, 'itsaira nuibakin 'akiankën, an ka minmi 'akinkëxun upíokin ñu 'anan, aín nuitunëñbi sinani mimi katamëkin upíokin ñu 'akëxa. Usakin 'aia 'ën papa 'itsaira nuiba 'ixun kamina aín bakë bëchikë 'ikë, ax 'iásaribiti 'apu 'inun bërí 'ë 'imian. ⁷Dios mix 'ën 'Ibu 'ixun kamina, 'ën papa David 'iásaribiti 'apu 'inun 'ë 'imian, 'aínbi kana 'ëx achúshi uni bënë pain 'ixun uisakin ñu 'ati

kara kixun 'unairakëma 'ain. ⁸Usa 'aínbi kana min uni 'inunmi kaisa unikama 'akinti 'ain: 'Aisamaira 'inun 'uakamë 'ëoi ëma chaiira, 'ianan ka tupuntisamaira 'ikë uiti kara kixunbi 'unántisama atux 'ikën. ⁹Usa 'ain kamina upíokin sinánkin atun 'apu 'ixun min kaisa unikama 'akinun 'ë sinánmiti 'ain, sinánmianan kamina uisa ñu kara upí 'ikë, uisa ñux kara 'atima 'ikë akamabi 'unánun 'ë 'akinti 'ain; usakin min 'akëbëma kara, ¿min unikama an tupuntisamaira 'inun 'aisamairai 'uakamë 'ëokë 'ain uix atun 'apu 'iisa uni 'ik?”

¹⁰Ësokian abë banakin 'akinun kixun ñukákëx kuëenkin ka Diosan Salomón, ¹¹kakëxa: Min kamina mi 'akinun 'ë ñukákin 'itsaira baritia tsóti ñukánan ñuñuira 'iti ñukánan mimi nishkë unikama bamaminun 'ë ñukákima uisakin kaina 'ën unikaman 'apu 'ixun atu 'akinti 'ai kixun 'ë ñukan, usa 'ain ka ax asábi 'ikën, ¹²usa 'ain kana 'ëmi bërí ñukákësabi okin mi 'axúnti 'ain: 'Axunkin kana ñu 'unánkëira uni 'inun mi 'imianan kamabi ñu upíokin 'anun upí sinánñuira mi 'imiti 'ain, uinu 'ikë unibi kana bëráma mi, 'akëmapan 'ixun usakin 'ama 'ain, 'aínbi kana usakin mi 'atankëxun bëtsi uniribi misaribi 'inun 'imitima 'ain. ¹³Imainun kana, ñuñuirami 'inun mi 'imikin 'ëmi ñukákë ñukama mi 'inánti 'ain, 'aínbi ka mixmi ñukëma 'aish tsókëpa 'ain misaribi 'apu itsi ënë menu 'aíma 'iti 'ikën. ¹⁴Minmi 'ëx kuëenkësabi

okin 'anan, ax kikésabi oi 'iti 'ëx kia banakama 'imainun a tanti banakama, min papa Davidtan 'asaribiokin 'akëbëtan, kana xëni-butimi tsónun mi 'imiti 'ain.

¹⁵Usakian, kakëx bësukin ka Salomónnën namákin kana ënë banakama kua kixun sinánkëxa. Usakin namábiani Gabaón ëmanua kuanx Jerusalén ëmanu bëbax anua Dios bunántisa okin axun kë kurin ratakakakë nankë 'ikë anu kuanxun ka, anuxun atun ñu 'aisama 'akëkama mëníokanun unikama 'imikin Salomónnën ñuina rëxun Dios xaroxuankëxa. Usokin 'atankëxun ka aín piti ñukama chookin 'amitankëxun aín unikamabëtan piakëxa.

**Salomónnën sinánñuira
'ixun nishanani tsotia uni
mënioxuan ñuikë bana**

¹⁶Achúshi nëtën ka bëtsi bëtsi unin aín nami 'akë xanu rabé anua 'ikë aín xubunuax 'apubë banai kuankëxa. Kuanx anu atsínxun, ¹⁷ka xanu rabé kuankë a achúshinën kakëxa:

—¡Mixmi 'apu 'ikë kana ësokin mi kain! Ënë xanubë kana 'ëx achúshi xubunu 'in, 'ëx kana abë 'aish anuax 'ën tuá bakéan.

¹⁸Anun 'ëx bakënkë rabé 'imainun achúshi nëtë 'aínbi ka ënë xanuribi aín tuá nachikiaxa. Uisa uni 'unánkëmabi ka a xubunu nubë 'ima. Nu rabëtaxëshi kananuna anu 'in. ¹⁹Usáinu anu 'ikëbëbi ka achúshi imé ënë xanun tuá aín titanbia 'uxun rëtsékakëx ñuaxa.

²⁰Usakin aín tuá 'axun imé naëx bësuxun, 'ëx 'uxkë 'ain 'ë rapasu 'uxmikë 'ikëbi 'ën tuá bianan, aín tuá ñukë a 'ë rapasu nanxa.

²¹Pëkarakëma 'aínshi bësui nirukin xuma 'aminuxun 'ën iskëxbi ka 'ën tuá rëtëkë 'iaxa. 'Aínbi kana 'aimaia xabati pëkarakëbëtan ñachakin iskëxbi ka 'ëx bakënkë 'ën tuá ama 'iaxa.

²²Ësaia kikëbëbi ka xanu itsi axribi ësai kiakëxa:

—Usama ka bamakëma tuá ënëx ka 'ën tuábi 'ikën, bamakë tuá ënëx ka min tuá 'ikë kixun ka xanu itsi an bëtsi kakëxa. Ësakin kakëxunbi ka ax pain aín tuá bamakë ñui kikë an bëtsi kakëxa:

—Usama ka axa ñukë tuá ënëx ka min tuá 'ikën, usa 'ain ka bamakëma asábi ënëx 'ën tuá 'ikën. Ësai kánani ka a xanu rabëtabi 'apun kuamainunbi kuëbikanani kanan-këxa.

²³Usai kanania a xanu rabé kuëbikanania kuakin ka 'apun sinánkëxa. Ënë xanux ka ñukëma asábi ax isa aín tuá 'ikë, kia kianan ka bamakë ax isa xanu itsi aín tuá 'ikë kia; ¡'aínbi ka bëtsix aín tuá ñui asërabisa 'ain tuá rëtëkëma 'ikë kia! ²⁴Usai kanania kuakin ka 'apun suntárunën kushi kakëxa:

—¡'Ë kamina manë xëtokë achúshi bëxúnti 'ain! Usakin kakëxuan manë xëtokë uania ka 'apun aín suntárunën kushi achúshi kakëxa: ²⁵Tuá ñukëma ënë kamina nëbétsi tuurabé oxun, amo 'ikë bëtsi xanu 'inánan amo 'ikëribi bëtsi 'inánti 'ain.

²⁶Usakin 'anun 'apu kikëbë ka tuá ñukëma aín tita ax, 'itsaira ratuti 'apu kai kiakëxa:

—¡Mix 'apu 'ixun kamina ñukëma tuá a min suntárunën usakin 'anun 'amitima 'ain! ¡Ënë xanu kamina tuá ënë 'inánti 'ain! Ki ax xanuitsi ax kikëbëbi ka bëtsíxribi 'apu kai kiakëxa:

—Tuá ënëx ka 'ënan 'ianan minanribi 'itima 'ikën. ¡Usa 'ain ka nëbétsi tuurabé oké 'iti 'ikën!

²⁷Usai a rabëtax kikëbëtan ka 'apun sinanatëkënkín ësokian 'anun kakëxa:

—Tuá ñukëma a kamina uisabi okima 'ain tita 'inánti 'ain. Ax ka asérami aín tita 'ikën.

²⁸Usakian 'apun xanu rabé nishanankë mënioxunkë ka kamabi Israel unibunën kuakëxa, kuati ka 'apumi rakuéti Diosan ka a 'apu sinánñuira 'inun 'imianan 'upiókia ñu 'anun 'imi axa ki ax kikankëxa.

**Salomónnën 'apu Hiram
Tiro ëmanu 'ikë abëtan
upitax tsónuxun mënio
ñuikë bana
(2 Cr 2.1-18)**

5 ¹Usa 'ain ka Tiro ëmanu 'ikë 'apu Hiram an bërámabi Salomónnën papa David a 'unánkë 'iakëxa. Usa 'ixun ka Salomón ka Israel unikaman aín papa 'asaribiokin atun 'apu 'inun 'imi axa kixun ñuikania kuakëxa, kuaxun ka aín unikama anu kuanxua Israel unikaman bërí anëké 'apu istánun kixun xuakëxa. ²Xukë

ka ësokian 'apu Hiram kaxuntanun kixun kamiakëxa. ³Minbi kamina 'unan 'ën papa Davidnëx ka axa ami nishké unikama-bëshi 'akanankin atumi mëkaxun anuxun Dios rabiti achúshi xubu 'aisatankinbi 'ama 'ikën. Usai 'iaka Diosanbi axa aminishké unikama 'akian kupitanuma 'anun 'amia-këxa. ⁴Usai 'ikin 'aiama okin ka bërí nun Diosan nukamaxnu 'akananima axa nu 'urama tsókë unikamabë upitaxëshi bukunun 'imi axa, usa 'ain kananuna ax numi nishkin nu 'akatsikixun ubiotti 'aíma 'ain upitax bërí bukuin. ⁵Usa 'ain kana anuxun nun Dios rabiti xubu achúshi 'amiti sinan, an ka bërámabi 'ën papa David ëso kin kakëxa, min baké bëchikë a 'ën 'apu 'inun 'imiti an ka aín unikama anuxun 'ë rabiti xubu achúshi 'anun 'amiti 'ikën. ⁶Usa 'ain kamina min unikama Líbano menua 'ikë kunxan upírabu a 'ë tëaxunun 'amiti 'ain. Min 'amikëbëtan kana an 'ë ñu mëxunkë unikama 'aia atu 'akinun xuti 'ain, usakin 'aia kana an mi ñu mëxunkë unikamami kupíonun uiti kuríki kaina 'ë ñukatín atibi mi 'inánti 'ain, minbi kamina 'unan Israel unikaman ka uínbi i tëati 'unanima, Sidonio kakë ëmanu tsókë unikaman 'akësokin.

⁷Usokian kakëx ka Tironuaxa ukë unikamax atun ëmanubi rikiankëxa, rikianxun ka Salomónnëa kamikë bana-kama 'apu Hiram ñuixuankëxa. Ñuixunkëxun kuati ka 'itsaira

kuëëankëxa kuëëni ka, munuma banai kiakëxa: ¡Nukën 'Ibu Dios ax ka bërí upíokin rabikë 'iti 'ikën, an ka David aín bakë bëchikë achúshi 'inánkëxa, kanitankëxuan a tuakëx sinánñuira 'ixun aín aintsikamabi ax 'apu 'ixun 'akinun 'imiakëxa! ⁸Usa 'ain ka nëtë itsin Hiramnën amiribishi aín unikama Salomón kaxuntanun kixun xutëkëankëxa: Xukin ka ësokin kamiakëxa, minmi 'ë kamikë banakama ka 'ën unikaman 'ë kaxa usa 'ain kana añu 'axúnti kaina kuëëni a mi 'axúnti ka asábi 'ikën, usa 'ain kana min ñukákësabi okin kunxankama 'amianan pino kakë i akamaribi mi 'amixunti 'ain. ⁹An 'ë ñu mëëxunkë unikaman ka Líbano kakë ni anuxun buán-paxun parúmpapa anu sënën mi i buánxun bukunxunti 'ikën, anuxun kana tapusokin 'atankëxun tapukama a bakan buántanun xuti 'ain xukëx kuabutia kamina ikama biti 'ain, uinu sënën buánxunun kaina 'ë kai anubia mi buánxunun kana 'amiti 'ain. Anuxua tapan-kama a bakan buántanun xutia kamina kuabutia ikama a biti 'ain. Min kamina axa 'ën xubu chaira anu 'ikë unikaman pítishi 'inánkin anun 'ë kupíoti 'ain.

¹⁰Usa 'ain ka Hiramnën an ñukákësabi okin Salomón kunxan, pino kakë i akamabi aín unikama 'amixun 'inánkëxa, ¹¹'inánkëxun ka Salomónnëribi Hiram an ñukákësabi okin aín xubunu 'ikë unikaman piti xuxuankëxa: cuatro millones cuatrocientos mil litro

trigo 'imainun cuatro mil cuatrocientos litro olivo bimi 'akë xëni akama Salomónnën 'apu Hiram baritia tibi buámiakëxa. ¹²Usa 'ain ka Diosan an kásabiokin Salomón, sinánñuira uni 'inun 'akiankëxa. Usakian 'imikë 'ain ka Salomónnën 'apu Hiram bë mënionankëxa usakin 'an ka unikamax 'akánanti sinanima upitax tsókankëxa.

¹³Usa 'ain ka 'apu Salomónnën kamabi Israel menu 'ikë unikamax ka achúshi ñu mëëti 'ati kamáxbi timékanti 'ikë kixun bana piküakëxa, usokin 'an ka axa tëëti unikamax timékëx treinta mil uni sënën 'iakëxa, ¹⁴usokin timëxun ka Salomónnën Líbano menu xukin diez mil uni axa achúshi 'uxë 'imikin ñumënun xuakëxa, xukëx kuanxa tëia ka ax pain kuankë unikama a ain xubunu bëanan axa kuankëma kama aribi achúshi 'uxë 'imia atúxribi tëëkanun kixun xua-këxa. Usokin xukëx ka ñu mëëi a unikamax achúshi 'uxë 'imi Líbano menu 'ikankëxa 'imainun ka tanti uax atux xubunu rabé 'uxë 'imishi 'iakëxa. An atu bërúanxun ñu mëëmiti ka Adoniram kakë Israel uni achúshi anékë 'iakëxa. ¹⁵'Imainun ka anua tékankë ni anu raíri unikamax ciento cincuenta mil an Salomón ñu mëëxunkë-kama ax 'iakëxa ochenta mil ka uni an maxax upíokin tukapakin ramëniokëkama 'iakëxa, 'imainun ka setenta mil unikama axribi an raíri ñukama papiti nankë 'iakëxa, ¹⁶'imainun ka an tëia unikama

bërúantia anékë tres mil trescientos uniñuribi Salomón 'iakëxa. ¹⁷Usa 'ain ka 'apu Salomónnën aín unikaman maxax chairabu bianan kupíikëira akamaishia anuxun Dios rabiti xubu 'akin ami birukin 'ati a 'imainun, maxax tukupakin mënóokë akama binun kixun kakëxa. ¹⁸Usa 'ain ka Salomón an ñu mëëxunkë an xubu 'ati 'unáinra unikamañu 'imainun ka an Hiram ñu mëëxunkë unikama 'imainun. Guebal kakë ëmanua tsókë unikamanribi i bianan maxaxribi tukupakin ramëniokin anuxun Dios rabiti xubu 'ati bitsia atu 'akiankëxa.

**Salomónnën anuxun
Dios rabiti xubu 'amia
ñuikë bana
(2 Cr 3.1-14)**

6 ¹Salomónnën ka anuxun Dios rabiti xubu axa Israel unikaman 'apu 'ikë rabé 'imainun rabé baritia 'irukëbëtan, ka Abril 'uxë itsi 'irukë anun 'akëxa, anúan israel unikama Egipto menuax chikíkuatsini ukan cuatrocientos ochenta baritia sënénkëbëtan ka 'akin pëuakëxa.

²Anuxun Dios rabiti xubu Salomónnën 'amia ax ka 'iakëxa, veintisiete metro aín chaxké 'imainun nueve metro aín naxba 'ianan ka trece metro 'imainun medio metro aín manámi okin tupunkë 'iakëxa. ³'Imainun ka anuxun Dios rabiti xubu bëtá-nain anua uni niti 'akë ax nueve metro aín chaxké tupunkë 'ianan,

xubun naxbabëtan sënénbi 'akë, 'ianan ka ain naxba cuatro metro 'imainun medio metro 'iakëxa. ⁴Salomónnën ka xubunuxun isti a manámi 'ikë 'ain kata itsi naxba 'amianan, aín ëman 'ikë manën xantsëkakinma anun isti axa xaban xabanbu 'itánun 'akë anun bëaramiakëxa. ⁵Usakin 'anan ka anuxun Dios rabiti xubu kënëkin buinarakë amibi birukin xubu amo rabé 'anan 'ain kaxuribi 'akëxa, 'akin ka bëtsibëtan sënénbi 'akin aín kata anua sacerdotekaman mëëkë ñukama bukúnti 'amiakëxa. ⁶Usa 'ain ka anuxun Dios rabiti xubu amibi bikian 'akë xubu ax aín mëu 'ikë rabé metro 'imainun veinticinco centímetro aín naxba 'ianan ka aín nëbëtsin 'ikë 'ain manámi 'akë ax rabé metro setenta centímetro 'imainun; aín maskuanuira 'ikë axribi tres metro quince centímetro aín naxba 'iakëxa; usa 'ain ka anuxun Dios rabiti xubu aín ëman 'akëa chaira 'ikëbi neriokin chukúma okëxa, xubu itsi 'akin ami aín 'irakankë i rakantisamabi 'itánun. ⁷'Ianan ka anuxun Dios rabiti xubu 'akin an ramënioti unikaman upíokin ramëniokëshi maxax 'iakëxa, usa 'ain ka xubu 'akëbëtan uisa martillonënbi ñu mëia kuakëma 'ianan, manë ruën mëëkëbi kuatima 'ianan, uisa manë ñunbi ñu mëia kuama 'ikën. ⁸Usa 'ain ka anu ñu bukúnti xubunu men atsínti aín xëkuë ax ka anuxun Dios rabiti xubu mëkeu 'akë 'iakëxa; 'imainun ka aín nëbëtsin 'ikë aín kata itsi

anu aín maskuannu anun kuaruti aín tapiti tēntuankin uarukin 'akē 'iakēxa. ⁹'Amianan ka Salomónnēn anuxun Dios rabiti xubu 'amikē unikaman i tukapakēnēn pain, an tupēonti 'atankēxun kunxan upíirabu 'itánun tukapakē rokē aribi i tukapakē ami bikin 'akēxa. ¹⁰'Anan ka anuxun Dios rabiti xubu kēnēkē rapasu anu ñukama bukúnti 'akē xubu ain manámi tupunkē ax rabé metro 'imainun veinticinco centímetro 'iakēxa, ax ka xubu cha anun kēnēkē amibi nankin kunxan tukakē 'irakankē 'iakēxa.

¹¹Usakin 'axun sēnéonkē 'ain ka Diosan Salomón kakēxa: ¹²Anuxun 'ē rabiti xubumi 'amikē ax ka 'ēx anu Israel unikamabē 'iti 'amikē 'ikēn, usa 'ain kana mi kaisatanin, min 'ēn kakēsabiokin 'anan 'ēx usakin 'ati kuēnēnkē usakinbi 'akēbētan kana 'ēn min papa David usakin mi 'axunuxun ka usakinbi mi 'axúnti 'ain; ¹³aí kana Israel unikamanu 'iti 'ain; usai 'i kana Israel kama ēnima anuxun 'ē rabiti xubunu 'iti 'ain.

¹⁴Usakin 'axun ka Salomónnēn 'amikē unikaman anuxun Dios rabiti xubu sēnéonkēxa. ¹⁵Sēnéonkē ka an 'akē unikama Salomónnēn 'ain namē 'ukēmēu 'ikēa kunxan tukapakēnēn bēpankin kēnēnun 'amiakēxa. 'Amixun ka manámixun meu okin bēpákin 'anan, anun niti aín namēnu 'ikē aribia pino kakē i tukapakēnēn 'anun 'amiakēxa. ¹⁶'Anan ka manámixun meu okin kunxan tukapakēnēn anuxun Dios rabiti

xubu aín tsipunu nueve metro-bētan sēnēn bēarakin kēnēakēxa, ax ka ain kata upíira 'itia 'akē 'iakēxa. ¹⁷'Imainun ka anuxun Dios rabiti xubu aín mēu kata upíira aín sēnēnkē anuxunbi tupúnkēx ka aín chaxké dieciocho metro nēnkē 'iakēxa. ¹⁸'Atankēxun ka anuxun Dios rabiti xubu aín 'ukēmēu 'ikē, kunxan upíokin tukapakē abi ñu uá 'imainun ñu bimi tankin anun upí 'itánun nabánkē 'iakēxa. Akamax ka kunxan ishi 'akē 'iakēxa.

¹⁹Usakin 'akē 'ain ka Salomónnēn xubu a mēu kata upíira anu 'ati a mēníokēxa, ax ka anu Diosan bunántisa okin 'akē achúshi ñu mēníokē a nanti 'iakēxa. ²⁰Kata upíira a 'ukēmēu 'ikē aín chaxké ka nueve metro 'ianan, aín naxba nueve metroribi 'ianan ka manámi 'ikē axribi nueve metro 'iakēxa. Upíira kakē a bētánain ka Salomónnēn, 'anan anuxun ro xaroti kunxan 'amitankēxun upíira 'itánun kurin ronun 'amiakēxa. ²¹'Anan ka aín namēkēñun kata upíira aribia kurin 'anun 'amiakēxa, 'atankēxun ka kurin ronkē risi aribi anun atsinti a bētánain tēkērē kanun 'amiakēxa. ²²Usakin 'akin ka kamabi anuxun Dios rabiti xubu aín 'ukēmēu 'ikē kurin upíokin 'anan anuxun ñuina xaroti 'akē kata upíira a bētánain 'ikē aribi 'akēxa.

²³'Anan ka rabé querubin tankin olivos kakē i abi 'amitankēxun aín kata upíira anu nitsiánkēxa. Usakin 'amikē a achúshi achúshinēx ka cuatro metro 'imainun

medio metro aín chaxké 'iakëxa, ²⁴'ianan ka ain pëchi achúshi achúshinëx rabé metro 'imainun veinticinco centímetro 'iakëxa. Usa 'ain ka bëtsin rëbu 'ikë anuxunbi bëtsin rëbumiokin tupúnkëx, i 'akë ain pëchi cuatro metro 'imainun medio metro 'akë 'aish bëtsibëtan sënëmbi 'iakëxa. ²⁵I querubin rabé tankin 'akë ax ka bëtsibëtan sënëmbi 'ianan; bëtsi iskë-sabi 'itánun 'akë 'iakëxa. ²⁶'Ianan ka aín chaxkéribi cuatro metro 'imainun medio metro 'iakëxa. ²⁷Usa 'ikë ka Salomónën aín kata upíira anu nitsínun 'amiakëxa. Querubin tankin 'akë a ka ain pëchi pëchakin nitsíankëxa, usa 'ain ka bëtsi pëchia amo 'ikë anun chikënkëmi pëtfkimainun bëtsíxribi amo 'ikëmi pëtfkikë 'iakëxa, 'ianan ka amo 'ikë rabé axribi bëtsibë pëtikanankë kata upíira anubi 'iakëxa. ²⁸Usakin nitsintankëxun ka Salomónnën aín unikama kurin querubin tankin 'akë a upí 'itánun 'anun 'amiakëxa, ²⁹'amítankëxun ka anuxun Dios rabiti xubu chikënkëkama aín ëman 'ikë 'imainun 'ukëmëu 'ikë anuribi querubin tankin 'anan, xëbin 'imainun ñu uá tankinribia 'anun 'amiakëxa. ³⁰'Anan ka anuxun Dios rabiti xubu ain 'ukëmëu 'imainun aín ëman 'ikë anu niti aribi kurin upí 'itánun 'amiakëxa. ³¹Usakin 'anan ka anun kata upíira anu atsinti ain xëkuë anun, xëputi olivos kakë i tukapakë 'amiakëxa, 'imainun ka ami bikin xëputi nitsinti ax mapai achúshi 'itanun upíokin pará

'inun tukakë anu ñu tankin 'akë 'iakëxa. ³²Aín xëputi rabé ax ka olivos kakë i tukakë 'iakëxa, anu ka querubin tankin rabé 'anan, xëbinsa okin 'anan ñu uasa okin 'akëxa; 'axun ka ñukama tankian 'akë a upí 'itánun kurin 'amiakëxa. ³³'Anan ka anuinra Dios rabiti xubunu atsinti aín xëputi nëbétsin 'ikë, amiokin 'aruti a olivos kakë i nitsínkë, ax ka rabé 'imainun rabé okin pará 'itánun tukakë 'iakëxa. ³⁴Aín xëputi rabé ax ka pino kakë i tukakë 'akë 'iakëxa, usa 'ain ka xëputi rabé ax xëókakëx abi xëpúakakë 'iakëxa. ³⁵A xëpútinu ka querubin tankin 'anan, xëbin këñun ñu uá tankin 'akëxa, 'axun ka ñu tankin 'akëkama a kuri parókin 'akë anun ratakakakëxa. ³⁶Usokin a kamapain 'atankëxun ka ëman anu niti me aribi rabé 'imainun achúshi okin bëtsimi bëtsimi 'arukin maxá ramëniokë puruakëxa, 'axun ka kunxan tukapakë a buinarakin a manámi 'akë 'iakëxa.

³⁷Rabé 'imainun rabé baritia ax 'apu 'ikë 'ain ka Salomónnën Ziv, kakë 'uxë 'ikëbëtan anuxun Dios rabiti xubu 'akin ami puruti kamapain 'akëxa; ³⁸usokin 'axun ka axa 'apu 'ikë mapai rabé 'imainun achúshi bari 'ikë anua mapai achúshi 'imainun rabé 'imainun achúshi 'uxë Bul kakë anun ka xubu 'akë a kamabi mëníokin sënëonkëxa. Usakin 'akin ka mapai achúshi 'imainun rabé baritia Salomónnën atu ñu mëmikin sënëonkin 'amiakëxa.

**Anua Diosan bana 'arukë
bunántisa okin 'akë a
anuxun Dios rabiti xubunu
buánkan ñuikë bana**

(2 Cr 5.2-14)

8 ¹Usa 'ain ka Salomónnën anua 'ikë Jerusalén emanua timékani unun kixun Israel unikaman kushibu kamiakëxa, kamianan ka kamabi ñakánu 'ikë aín 'apukama 'imainun ain aintsikaman uisakinbi ax ka usa 'ikë kixun kakëma Israelkama atúan bunántisa okin 'akë kurin ratakakakë anua Diosan bana kuënëo a Sión kakë ëma anua Davidtan ëma kakë anu takuti 'akini unun kamiakëxa. ²Anúan 'aisamaira uni mapanati okin atun 'uta 'ax 'ikanti fiesta nëtë 'iti mapai achúshi 'imainun rabé 'uxë këñuti kuan-këbë ka 'apu Salomónbë kamabi Israel aín kushikama timëakëxa.

³Usaia kamabi Israel kushikamax anu timéti bëban ka Sacerdote unikaman bunántisa okin 'akë kurin ratakakakë anua Diosan banakama kuënëoxun nan a bianan, ⁴xubusa okían anuax Diosbë mërananti 'akë a mëu bukúnkë ñukama upírabu akama këñunbi, Sacerdote 'imainun Levítas unikama raírinën buánkëxa. ⁵Usa 'ain ka 'apu Salomón 'imainun kamabi Israelkama abëa timékë akaman, bunántisa okin 'akë kurin ratakakakë a 'urama oveja 'imainun vaca aín bënëkama unun tupuntisamaira 'inun rinbëtsinkë akama Dios xaroxuankëxa.

⁶Usakin 'atankëxun ka Sacerdote unikaman bunántisa okin 'akë kurin ratakakakë anua Diosan bana kuënëo mëníokin nan a buántankëxun anuxun Dios rabiti xubua 'akë a 'ukëmëu, aín kata upíra anua querubin tankin 'akë aín pëchi tëmú anu nankankëxa, ⁷aín pëchi rabé an ka bunántisa okin 'akë kurin ratakakakë a mapuanan anun tuinbiankin buánti 'akë tsatisa akëñunbi mapukë 'iakëxa. ⁸Aínbi ka anun tuínxun buánti 'akë tsatisa ax aín rarasama chaxkéira aín rëbu 'iakëxa, usa 'ikë ka upí kakë anuxunbi unin aín kata upíra anu nankë istisa 'iakëxa, 'aínbi ka ëmánxun unin istisama 'iakëxa; usai kaisa anúan ënë kirika kuënëoti nëtë sënëntamainun 'iakëxa. ⁹Usa 'ain ka bunántisa okin 'akë kurin ratakakakë anu raíri ñukama nankan a 'aíma 'imainun maxax pará rabé anua usai Israel unikama Egipto menuax chikíkiani kuani 'itia Diosan kuënëo-mikëxun 'axun Moisésnën Horeb kakë bashi anuxun nan ashí anu 'iakëxa.

¹⁰Usokin nantankëxa sacerdotekamax anuxun Dios rabiti xubu mëua 'ikë upíra kakë anuax chikíkëbëishi ka Diosan 'imikëx kuin këxtuira 'ibúkin mapuakëxa, ¹¹usakian kuinan mapukë 'ain ka sacerdotekaman anuxun Dios rabitisatankinbi 'ama 'ikën, Diosan kushian anuxun a rabiti xubu nuturukë 'ain.

**Salomónnën anuxun aín
bana ñuiti xubu këñúkë 'ain
Dios ñuká ñuikë bana**

(2 Cr 6.1—7.10)

¹²Usa 'ain ka Salomón ësakin kakëxa:

Mix Dios 'aish kamina ësai kiakën, 'ëx kana béanbëankibu-kënu 'iakën.

¹³'Aínbi kana 'ën achúshi xubu anumi 'iti mi 'amixuan anu kamina nëtë xëñibua 'aínbi 'iti 'ain.

¹⁴Ësai kitankëx ka 'apu Salomón aua kamabi Israel unikama sëtékë, atumi bësuakëti nirakëkin upíokín atu sinánxuni ¹⁵ësai kiakëxa: Israel unikaman Dios ax ka upíokín rabikë 'iti 'ikën, an ka 'ën papa David kásabiokín 'axa, usa 'aish ka ësai kiakëxa: ¹⁶A nëtën 'ën Israel unikama Egipto menua chikínbëtsinkin bëkin kana uinu 'ikë Israel ñaká kamanuabi an anuxun 'ë rabiti xubu 'axúnun kixun kaisama 'ain. 'Aínbi kana David ashi ax 'apu atsíntankëxuan Israel 'ën unikama 'akinun kaisakën. ¹⁷Usa 'ain ka 'ën papa David axëshi anuxun Israel unibu nun Dios rabiti xubu 'ati sinánñu 'iakëxa. ¹⁸Usa uni 'ikë 'unánxun ka Diosan 'ën papa David kakëxa: Anuxun 'ë rabiti xubu 'akin kamina upíokín 'ati 'ain; ¹⁹'aínbi kamina mín a xubu 'atima 'ain, mín bakë bëchikë achúshi an ka a xubu 'ë 'axúnti 'ikën. ²⁰Usa 'ain ka Diosan usaía ënë ñukama ax kiásabi oi 'inun 'imiäxa. Usa 'ain

kana 'ën papa Davidtan 'ama 'ikëbi anuxun Dios rabiti achúshi xubu an Israel unibu 'ikë nu 'akian Dios 'axuanan bërí Israel unikaman 'apu 'ëx 'ain. ²¹'Anan kana a xubu mëu anu bunántisa okían 'akë kurin ratakakakë anua Diosan banakama 'ikë anu nantiribi 'amian ax ka Diosan nun chaitiokëkama Egipto menua chikínbëtsinkin usaía atux 'iti banakama 'inan anu nankë a 'ikën.

²²Usokin atu katankëx ka Salomón anuxun Dios ñuina xaroxunti 'akë a bëmánon, kamabi Israelkaman ismainunbi nirakëti ka manámi aín mëkën rabé buarui mëshpakín, ²³munuma banakin Dios ñukákëxa: “Israel unikama nun Dios: naínu 'ianan ka menubi mín 'akësaribi okían an ñu 'akë dios achúshirabi 'aíma 'ikën, usa 'ixun kamina mix kiásabiokín an mín bana asérabi kuëënkín 'akë akamaishi 'akinín; ²⁴usa 'ixun kamina bërí mín uni 'ën papa David mi 'axunuxun kásabiokín 'an, an ka añu 'anun kaina kai a mi 'axuankëxa, mín achúshi ñu abëtan mëniosabi okín 'imainun kamina kakën achúshi mín bëchikënen ka anuxun 'ë rabiti xubu 'ati 'ikë kixun ká nëtë a bërí sënëanxa.

²⁵Usa 'ain kamina mix Israelkaman Dios 'ixun, mínmi 'ën papa David mín uni 'ikë kásabiokín asérabi: nun rëbúnkikamaxa mín 'imikëx an 'akinti 'apuñua Israelkamax 'inun 'imiti 'ain, usakin 'imikëx ka ain bëchikëkamax ain niti bërúankati

'ikën, ain papan ain niti bëruan-saribi okin. ²⁶Usa 'ain kamina, mix Israelkaman Dios 'aíshmi kia bana axa 'ën papa David min uni ami, kásabi oia 'inun asérabi 'imiti 'ain.

²⁷'Aínbi kara çasérabi Dios ëné menu tsóti 'ik? Naíkamë 'ëo axbi ka chaiira 'aíshi mibë sënénma 'ikën, jusa 'aínbi kana 'ën unikama anuxun mi rabiti achúshi xubu 'axunun 'amian! ²⁸Usa 'ain kamina akama këñunbi mi ñukákëxun kuakin; mix Nun Dios 'ixun mi ñukamainun bërí 'ën bana kuakin min uni 'ikë 'ë 'akinti 'ain. ²⁹Min kamina nètën 'imainun iméribi uisa ñu kara anuxun mi rabiti xubu ënuax 'ia akamabi isti 'ain, mix kamina anu ismina 'iti 'ai kixian. Ënuxun 'ëx min uni 'ixun mi ñukamainun kamina 'ën bana kuati 'ain. ³⁰Usa 'ain kamina 'ën ñukákëxun kuanan min unikama Israel atúnribi anuxun mi rabiti xubu ënémia iskin mi ñukákëxun atun bana kuati 'ain. Kuakin kamina anumi 'ikë naíkamë 'ëo anuxunbi, 'atima ñu 'aínu 'uchakë akama nu mëníoxunti 'ain.

³¹Uin kara aín 'unánkë unimi 'atimati ami banaxunbi anuxun mi ñuina xaroxunti 'akë ënuxun mëníokatsi kixun sinánxun min xubu 'ikë ënu aia, ³²a kamina naíkamë 'ëo anumi 'ikë anuxunbi istankëxun min uisakin kara 'ati 'ikë a mëníonun 'amiti 'ain usokin kamina; min uni 'ikëbi 'ati 'ain. Uin pain kara bëtsi 'aisama oxa a 'atimokin, 'axa usai 'ikë kupí an 'akë ñu istankëxun, 'anan kamina

an bëtsi 'atima okëma uni ashi uisabi okima ënti 'ain.

³³Uínsaran kara min uni Israelkama mimi 'uchaia, anúan min usakin 'anun 'amikëxun axa ami nishkë unikaman abë 'akanankin 'atankëxun ñatanbiankin buánkëx tëmërakian, amiribishi mimi sinanakin mi rabianan ñukákin anuxun mi rabiti 'akë xubu ënémi sinania, ³⁴kuakin kamina anumi 'ikë naíkamë 'ëo anuxunbi atúxa 'uchakëkama tërënxunti 'ain, usokin 'axun kamina anu tsónumi nun chaitio-këkama 'inan me ënubi amiribishi bëtëkënti 'ain.

³⁵Uínsaran kara min uni Israelkamax mimi 'uchaia, iskin sapikamina 'uí 'ibúkëbëma me ëskinun 'imiti 'ain, usakin 'imikëbëtanma ka anuxun mi rabiti xubu ëné mi sinánkin amiribishi mi ñukánan mi barikin atux 'uchakëkama chikinamikin 'anë rabiti 'ikën, ³⁶usokin 'akëxun atun bana kuakin kamina min kaisa Israel kama atúxa mimi 'uchakë a anumi 'ikë naíkamë 'ëo anuxunbi kuakin atun 'ucha tërënxunti 'ain, usakin 'axun kamina aín 'ai kara atux tsóti 'ikë kixun 'unámianan, uisai kara bukukanti 'ikë kixunribi 'unánmiti 'ain. Usokin 'axun kamina amiribishi ëné menu 'uí 'ibumitëkënti 'ain, atun papakama kia bana 'aia atun bakë bëchikë min unikama atux tsónun.

³⁷Uínsaran kara min uni Israelkamax mimi 'uchaia a 'unánkin atu 'atimokin a piti ñu

'aíma 'aia panáni 'ianan barin xarokëx nikama chushimainun, 'aisama 'insín 'imainun an ñu 'apákë këñuti champu unimianan 'aisamaira 'ixuan xënan ñu 'apákë-kama xarokin chushiminun 'imianan; uínsaran kara axa numi nishkë unikaman nun ëmakama bëarabuinxun nu 'aisatania, 'ianan kara bëtsi ñu kamanribi nu 'amainun 'insin kushinribi nukama këñuti 'ikën, ³⁸⁻³⁹usai ñu 'ikëbë tëmërakin Israel unikaman Diosan ka nux ami 'uchakë 'ikë ësokin nu tëmëramia kixun sinánkin manámi mëshpakin anuxun mi rabiti xubu au bësui nixun ñukákëxun kuankin kamina. Anumi 'ikë naíkamë 'ëo anuxunbi atun bana kuakin; uisa ñu 'atima kara 'akanxa kixun min 'unánkin asérami mimi katamëkian mi ñuixunkëxun atun 'akë ñukama mëníoxunti 'ain, minshi kamina aín nuitunëan unin sinánkë a 'unanin. ⁴⁰Usokinmi 'akëxun ka añu 'anun kaina atu kai usokinbi ami nun chaitiokëkama 'inan me ënu pain tsókë 'ixun min kakë-sabiokin 'akánti 'ikën.

⁴¹Usaribitia Israel unibu nukën ëmanu tsókëma atuxribi, min kamina kushiira 'ixun ñu 'ai kixun ñuikania kuabëtsini 'ura men tsókë unikamax utankëxun, ⁴²anuxun mi rabiti 'akë xubu ënë kupin mi ñukákëxun kamina, min anë chaiira a 'imainun min kushi a ñui kia kuati 'ain. ⁴³Usa 'ain kamina anumi 'ikë naíkamë 'ëo anuxunbi kuakin, añu kara mi ñukákania akamabi 'akinti 'ain,

usakinmi 'aia kuakin ka bëtsi bëtsi menu tsókë unikamanribi min uni Israelkaman 'akësaribi okin mi 'axunkin, 'ën mi 'axunkë xubu ënëx ka anuxun asérami a rabiti 'akë 'ikë kixun atúnribi 'unánti 'ikën.

⁴⁴Uínsaran kara min uni Israelkamax axa atumi nishkë unikamabë 'akananux min xukëx uinu kaina xuti anu kuania, anuxua mibë banakin min nu kaisuan ëma ënëmiokin isanan 'ën unikama anuxun mi rabiti 'amia xubu, ⁴⁵amiokin iskin ñukákëxun kamina naínuxunbi atun bana kuakin añu kara mi ñukatia a 'akianan, uisai kara 'ia anuabi 'akinti 'ain.

⁴⁶'Imainun kamina kamabi menu 'ikë unix 'ikësaribitia mimi 'uchaia atumi xuamati nishkin axa atubë nishanankë unikaman ñusma oxun 'atankëxua raíri bitankëxun atux anu 'ikë ëma 'ura buananbi urairama ëmanu buánkëxuan, ⁴⁷anua buankankë me anuax tëmërakin mimi sinanakin 'akinun kixun mi 'aisama ñu 'ai kananuna ami 'ucha kixun ñukákin kakëxun kamina, ⁴⁸asérami amiribishi atun Dios 'ikë mi kuëëkin këmëkinma mimi sinanakian, anua ami nishkë unikaman ñatanbiankin atu buánkë me anuxun mi ñukákin, nun chaitiokë kamami 'inan me ënëmi sinánkin 'anan minbimi atu 'inan ëma ënë 'imainun anuxun mi rabiti xubu 'amikë ënëmi okin iskin ñukákëxun kamina, ⁴⁹atun bana kuakin anumi 'ikë naíkamë

'ëo anuxunbi atuan mi ñukákë-sabiokin 'akinti 'ain. ⁵⁰'Akianan kamina min kaisa unikama atúxa mimi 'uchakë 'ikëbi mënfoxunkin bana kuakëma unibu 'ikëbi atux 'uchakëkama tërënxunti 'ain. Usakin 'anan kamina axa atumi nishkë unikama atúan nuibakin 'akinun sinánmiti 'ain. ⁵¹A unikamax ka min kaisa unibu 'aish min unibi 'ikën; minbi kamina Egipto menuaxa tsi ënxaira anu ñu xuiti 'akë anuax 'ikësaira 'inua ñu mëi tëmëraiabi atu chikiankën.

⁵²Usa 'ain kamina min unikaman ñukákëxun kuakin min kaisa Israel unikama munuma banakin mi ñukákëxun kuati 'ain. ¡Mix Dios 'ixun kamina nun bana kuati 'ain! ⁵³Minbi kamina atun Dios 'ixun 'akinuxun min kaískë unia 'ikanun bëtsi bëtsi menu 'ikë ëmakamanua minanbi 'inun atu bikin, min uni Moisés kai nun chaitiokëkama Egipto menua chikíntankëx kiakën.”

⁵⁴Ësai abë banakin Dios ñukátankëxun sënën oin ka Salomón aín rabuxunën menu rantinpuruní tsóboxun anuxun ñuina xarotia 'akë bëmánon auxun aín mëkën rabé manámi oi mëshpati tsóxun ñukákëxa, ⁵⁵usokin 'atankëx nirukin ka kamabi Israel unikama timékë a upíokin sinánxuni munuma banai ësai kiakëxa: ⁵⁶¡Nukën 'Ibu Dios ax ka upíokin rabikë 'iti 'ikën, an ka aín unibu Israelkama añu 'akinux kara kiakëxa akamabi asérabi upiti bukunun 'akiánkëxa! Usa

'ixun ka an 'akatsi kia ñukama achirabi 'aíma 'ikima kamabi ñu aín uni Moisés kásabiokin 'akëxa. ⁵⁷Usa 'ain ka Nukën 'Ibu Dios bërí nubëribi 'iti 'ikën, nun chaitiokëkamabë 'iásaribiti. Usa 'ixun ka nukama ënkinma 'akinti 'ikën, ⁵⁸'akianan ka asérabi nux ami sinánkin kamabi ñu 'anun nuribi sinámianan ax kikësabi oi 'iti bana 'imainun a tanti banakama nun chaitiokëkama 'inan aribi nun 'unánun nuribi sinánmiti 'ikën. ⁵⁹Usa 'ain kana 'ën kuëënin, Nukën 'Ibu Diosan ka ñantan 'imainunbi nëtënbi 'ën ñukákë ñukama sinánkin añu karanuna kuëëni akamabi aín unibu Israel 'ixun nun rabikëxun añu kara nëtë kamabi 'inántisa tania a nu 'inánti 'ikën, ⁶⁰usakin nu 'akinia ka bëtsi menu tsókë unikaman Israel unikama an 'akinkë Dios usaribi bëtsi Dios ka 'aíma 'ikë kixun 'unánti 'ikën. ⁶¹Usa 'ain kamina mitsun këmëkinma Nukën 'Ibu Diosan bana kikësabi oi 'ikin a tanti banakama 'imainun ax kikësabi oi 'iti banami bërí 'akankësa ësabiokin 'akánti 'ain.

⁶²Ësokin atu kai sënëntankëxun ka 'apu Salomónnën kamabi Israel unikama timékë akamabëtan ñuina rëtankëxun Dios xaroxuankëxa. ⁶³Usakin Dios ñuina xaroxunkin ka Salomónnën veintidós mil vaca bënë 'imainun ciento veinte mil ovejakama atun 'ucha kupín xarokëxa, usakin 'akin ka 'apu Salomón 'imainun kamabi

Israelkaman anuxun Dios rabiti xubu 'akë a upí 'inun mëníokëxa.

⁶⁴A nētēnbi ka 'apu Salomónnēn anuxun Dios rabiti xubu 'ukë-mëua 'ikë me mëníonx ënëx ka anuxun Dios rabiti xubu 'ikë kian timékamë 'ëoxun pikankëxa, usokin 'atankëxun ka anuxun Dios ñuina-kama xaroxuanan, a nanxuinshiti ñu akamaribi 'akëxa, 'imainun ka atun 'uchakama kupían xarokë ñuina aín xëni akamaribi xëkuë bëmánon anuxun ñuina xaroti manë 'akë axa chukúma 'ain, kamabi a ñukama anuxun xaroisama 'aish sënénkëbëtama, ñuina xaroti nankë-kama 'imainun a nanxuinshiti ñukama 'ianan atun 'ucha kupí xarokian aín xëni bikë akama timéxun xarokëxa. ⁶⁵Usakin ka Salomónnēn kamabi Israelkama axa anu timékamë 'ëokë unikama 'imainun Hamat kakë ëmanuaxa rikuatsinkë 'ianan, anua Egipto me sënënakëkë anuaxribia rikuatsimainun Israelkama anua 'ikankë menuax uxun 'uta 'ax 'iti fiesta anun Dios rabikin 'akankëxa, 'anan ka bëtsi fiestaribi anuxunbi mapai achúshi 'imainun rabé nētë sënénmikin 'akankëxa, usakin a fiesta rabé 'akin ka catorce nētë sënénmikin 'akankëxa. ⁶⁶Usakin fiesta ónkë a pëkaran ka 'apu Salomónnēn kamabi unikama atun 'ikënu kuantanun kixun kakëxa, kakëx kuanuxun ka atúnribi kana kuani kixun kabiani atun 'ikënu rikiani 'itsaira kuëëni Diosan aín uni David 'akianan anbia kaisa Israelkama 'akian akama sinani kuëënkiani kuankankëxa.

**Diosan Salomónbëtan
achúshi ñu 'ati mënío
ñuikë bana**

(2 Cr 7.11-22)

9¹Anuxun Dios rabiti xubu 'amianan, anu 'apu 'iti xubu 'amikin sënëomixuan kamabi an 'aisatankë ñukama 'akin këñu-mian ka ²rabé oí mërati Gabaón ëmanuaxa bërâma 'ikësaribiti Salomón mi Nukën 'Ibu amiribishi mëratakëankëxa, ³ami mërakin ka ësokin kakëxa: 'Ën kana 'ëbë banakinmi 'ë kakëxun kuan, 'imainun kana anuxun 'ë rabiti min 'amikë anu 'ëx mitsubë 'iti 'ain. Anu mitsubë 'ixun kana uisaxunbi xëñibua 'aínbi mi ëntima 'ain. ⁴Mix kamina bërí min papa David 'iásaribiti, 'ën iskëx ñu 'atima 'ati sinanima min nuitu upí 'ixun, kamabi usaími 'inun 'ën mi kakë bana kikësabi oi 'ianan, ax kikësaibi oí 'iti banakama kikësabi oi 'ëmi katamëtin, ⁵usa 'ain kana mi 'imainun min 'aintsi 'ibukamaxa Israel menu 'apu 'inun 'imiti 'ain, 'ën min papa David kásabiokin, uínsarabi kana Israel unibunëxa atun 'apuñuma 'inun aín rëbúnki achúshi 'apu 'imiti ëntima 'ai kixun kana kakën. ⁶Usa 'aínbi kana mix 'ikëbëma min rëbúnkikama 'ikëbëa bëtsi unikamaribi 'ë rabiti ëni 'ëmi manúkin a tanti banakama 'imainun ax kikësabi oi 'iti banakama a ñuikin usakin 'anun 'ën atu kakë usakinbi 'akinma, ami katomëkin bëtsi ñukama rabia kana, ⁷'ën atu 'inan me anua Israelkama

chikínti 'ain, chikíanan anuxun 'ë rabiti xubu 'amikë a ënun ëmikëbë ka Israel kamami bëtsi menu 'ikë unikama kuaiti 'ikën. ⁸Usakin 'anun atu 'amianan kana anuxun 'ë rabiti xubumi 'amikë ënëribi rurukubuti aín maxákama tuki-buti aín i kamaribi chánkibuaxa bukunun 'imiti 'ain, usakin 'ën 'imikë 'ain ka a 'urama kuainkin isi ratuti ami uni kuaiti 'ikën, kuai ka ñukákanani kananti 'ikën uisai 'iaira kara Diosan ënë me ësonan anuxun a rabiti xubu ënë ësokin 'akëxa. ⁹Kia kuakin ka uisa unínbi kara bëtsi kati 'ikën, aín chaitio-këkama Egipto menua chikíán 'ixunbia ami katamëti ënkin bëtsi dios rabia ami manúkëxun ka aín Dios 'ixunbi usakin Israel unibu 'axa kixun kanan ka usa 'ain ka 'itsaira tëmëramianan 'aisamaira okin masá onan 'atimoxa kixun bëtsi kati 'ikën.

**Sabá menu 'apu 'ikë
xanu Salomón isi kuan
ñuikë bana**
(2 Cr 9.1-12)

10¹⁻²Xanu achúshi Sabá menu 'apu 'iti anëké an ka aín kushi 'inánkin 'akin-këxua Salomónnën Diosmi sinani ami kushikin ñu 'aia unikaman ñuikania kuakëxa, kuabiani ka an kuaisama 'imainun an 'unánti-sama banakama ñukákin tanti sinanx Jerusalén ëmanu kuankëxa. Kuanx ka aín suntárunën kushikaman bëararamainun aín camellokamanu ro sanuira ñusutinu

'aruxun camellokamanan nankë akama këñun 'aisamaira kuri këñunbi maxá chabáchabákikë upíirabu akama uanx bëbakëxa. Anu bëbaxun ka usakin ñukatia sinánbëtsinkë banakama a banabi Salomón ñukákëxa, ³Ñukákëxunbi ka kamabi bana an ñukákë a 'apu Salomónnën uisai kara a bana kia a ñuixuankëxa. Uisa banabi ka Salomónnën a xanun ñukákëxun usai ka a bana kia kixun 'unánkë-mama 'iakëxa. ⁴Usakin unin 'unántisama banakama abi upíira okin 'unánkë Salomón kuanan aín xubu upíira okin 'amikë isi ka Sabá kakë ëmanua 'apu 'ikë xanu, ⁵aín piti ñukama bata 'inun mëtuakin 'amixun anuxun pikë ñu upiranu nankë isakëxa, isanan ka anua aín suntárunën kushikama 'ikë, aribi upí isanan aín unikaman chupa upíbu pañumainun, an 'apu aín xëati 'axunkë unikamaribi chupa upí pañukë isanan, anuxun Dios rabiti xubunubi 'akë anuxuan ñuina rëxun sacerdotekaman Dios xaroxunkë a kamabi isi ratúkin ka 'apu xanu an, ⁶ësokin 'apu kakëxa:

—'Ën nëtënuuxun ësokin min ñu 'unánkëira 'ixun ñu 'aia unin ñuia kuabëtsini uxun 'ënbi iskë ënëx ka këmëma asérabi 'ikën; ⁷usa 'ain kana asérabi kara usa 'ikë kixun isi uxun bërí 'ën bërúnbi iskin këmëkinma ka unin ñuixaxa kixun 'unan. 'Aínbi ka aña ñukama 'anan kaina uisakin ira ñu 'ai kixun 'ë upíira okin ñuixunkankëma 'ikën, usa 'aínbi ka ñu upíokin 'unánkëira 'ixunmi 'amikë min

ñukama ënëx 'ëa ñuixunkëxun 'ën kuakë usamaira 'ikën. ⁸Ësokin min ñu 'akëbë sapi ka min xanukamaxa upiti tsómainun, an mi ñu mëëxunkë min uni ënë kamaribi upíokin sinánkin ñu 'ai upitani kuëënia, atun ka mi rapasu 'ixun ñu 'unánkëira 'ixun kakëxun min bana kuationa. Usa 'ain ka atux kamáxbi kuëënia. ⁹¡Min 'Ibu Diosan ka min Dios 'ixun, upíokin ñu 'aia iskin nuibakin Israelkaman 'apu 'inun mi 'imiauxa! ¡Xëñibua 'aínbi Israelkama 'ikë mikama nuibakin Diosan, 'apu 'ixunmi 'aisama okinma ñu atu 'axúnti mi anëxuanxa usa 'ain kamina bërí 'apu 'ain!

¹⁰Usakin pain katankëxun ka a xanun 'apu tres mil novecientos sesenta kuri 'inánkëxa 'inánan, ka 'itsaira ro sanuira 'imainun maxá upírabu akama 'inánkëxa. Uinsaranbi ka Sabá kakë menu 'apu 'ikë xanua 'apu Salomón 'inainshia usaribi 'itsaira 'imainun 'aisamaira sanuira ro Israel menu uínbi bëama 'ikën. ¹¹Usakin a ñukama 'inánan ka Híram Tiro ëmanu 'ikë 'apu, an Ofir kakë me axa Arabia menu 'ikë anua 'ain ñu maruti buánkë bakan nikë manë nunti anun kuri bëakëxa, bëanan ka sándalo kakë no imi 'itsaira tukapakë a kama-këñun maxá chabachaba kikë upíbu akamaribi bëakëxa. ¹²Usakin 'inánkëxun ka sándalo kakë no imi tukapakëa 'inánkë anun anuxun Dios rabiti xubu 'akë anu 'anan 'apun xubu anuribi 'amiakëxa. 'Amianan ka a ibi aín arpa 'anan Dios rabi

kantakin a banamiti ñukamaribi 'akëxa. Uínsarabi ka 'itsaira 'imainun 'aisamaira sándalo kakë no imi unin isáma 'ikën. 'Imainun ka bërí nëtënbi bëráma 'ia usaribi 'aisamaira sándalo kakë no imi kirikanu kuëñëokë ënë ñuikin kuëñëo usaribi unin isima. ¹³Usakin 'akëxun ka 'apu Salomónnën Sabá menu 'apu 'ikë xanu kamabi ñu an ñukátisa tankë a 'inánkëxa, 'inánan ka anbi kuëñxua a 'inánti ami kuëñkin nankë aribi 'inánkëxa. Usakin 'inánkëx ka 'apu anëkë xanu aín suntárunën 'apukaman uamainun atubëbi anuaxa ukë aín menu kuantëkëankëxa.

**Salomón upíokin ñu 'aia
ñuñuira 'ia ñuikë bana**

(2 Cr 9.13-24)

¹⁴Kamabi baritian Salomónnën xuxunkëxun bikë kuri ax ka veintidós milbëtan sënën aín 'ëñë 'iakëxa, ¹⁵ax ka unikaman kupíokë akëñun tupunkëma 'iakëxa, usakin ka Israel uníbu ñuñuirakama axa aín ñu marui tékë akaman upiti atun ñu marui tëëti kupín kupíomainun, kamabi 'apu Arabia menu 'ikë akama 'imainun, bëtsi menu 'ikë 'apukaman kupíokëxa. ¹⁶Usokin 'amianan ka 'apu Salomónnën aín uni an ñu 'axunkë akama kuri charóxuan ami kata-mëti parókin doscientos 'axúnun 'amiakëxa, a kuri parókin 'akë achúshi achúshinëx ka chabu 'ianan mapai achúshi 'imainun achúshiokin tupunkë aín kilo 'iakëxa. ¹⁷Usokian 'anun 'amianan

ka trescientos chukúmabu 'ita-nunribi charóxun kuri ami kata-mëti parókin 'amiakëxa, usakian ami katamëti parábu 'itánun kuri 'amikë chukúmabu 'ax ka achúshi kilo okin tupúanan nëbétsi sënëonkin achúshi tupunkë aín 'ëñë 'iakëxa, akama ka usokin 'amitan-këxun 'apun xubu Líbanunën ni kakín anëké anua mëníokin bukunun 'amiakëxa. ¹⁸'Amianan ka ñuina xëtakëñun anu tsóti achúshi cha 'itánun, 'amixun kurin ratáta-kakin ronun 'amiakëxa. ¹⁹Anua 'apu tsóti 'akë ax ka aín amo rabébi uarukin mapai 'imainun achúshi tapiti okin 'akë 'iakëxa; 'imainun ka anuira tsóti ax turua 'imainun ami katiki tsóanan ami bankëpimëtia tsóti anubi paru 'inúan tankin 'akë rabé nitsinkin nankë 'iakëxa. ²⁰Usakin 'amixun ka mapai rabé 'imainun rabé paru 'inúan tankin 'akë a, mapai 'imainun achúshi tapiti 'akë anu amo rabébi nitsinkin nankëxa. ¡Uisaxunbi ka bëtsi 'apukaman an ñu mëëxunkë aín unikama ësaribi 'itánun ñu upíokin 'axúnun 'amiama 'ikën!

²¹Usakin 'akë 'imainun ka, amía 'apun xëakëkama ax manë xampa-kama ax bëtsi ñu këñun mëskukin 'akinma kurishi 'akë 'iakëxa, 'imainun ka 'apun xubu Líbanunën ni kakín anëké anu nankë. Kamabi amía 'apun pikë ñukama ax upí-rabu kuri 'akëishi 'iakëxa. Usa 'ain ka manë uxua 'akë ñubi anu 'aíma 'iakëxa, a nëtëkaman ka Salomón ñukëma pain 'ain kuríki 'akë ñukamax kupímara

'iakëxa, ²²usafá 'imainun ka 'apun manë nunti chairabu anúan ñu maruti nikinkë Tarsis menua 'ikë a kamaxa kuanmainun, Hiram kakë 'apun manë nunti anun ñu maruti uankë a kamaribi abëbi, kuri, kuríki, ñuina xëta 'inánan ni mananën nikë ñuina 'imainun pabukama 'arakakë a kamabi 'apu Salomón bëxuni ai rabé 'imainun achúshi baritia 'ikëbë 'ikëbë bëba-këxa.

²³Usakin upíokin ñu 'ai ka kamabi menu 'ikë 'apukama 'ikësa-maira 'inun ñuñuira 'ianan ñu upíokin 'unánkëira 'apu Salomón 'iakëxa. ²⁴Usakin 'aia kuati ka kamabi menu 'ikë unikama uisaira okin karaisa Diosan 'apu 'imianan aín kushi 'inánkin kamabi ñu 'unánkëira 'inun 'imia kixun Salomón istisa tankëxa, ²⁵usakin istisa tankin ka kamaxunbi baritia 'irukëtibi a 'inainshiti ñukama anu uankëxa: uankin ka manë uxua 'akë 'imainun kuri chupakama, 'ianan anun 'akánanti ñukama a 'imainun ro, sanuira 'imainun caballo, bënë 'imainun aín xanu akama këñunbi ñu a 'inánti anu kuan kin uanxuankëxa.

**'Apu Salomónnën marukin
bitankëxun caballo
'imainun caballonën
nikinkë carreta amiribishi
marutëkëan ñuikë bana
(2 Cr 1.14-17; 9.25-28)**

²⁶'Apu Salomónnën ka caba-llonën nikinkë carretakama 'imainun axa caballonuax 'akánanti

'unan unikama timëkin biakëxa. Usa 'ain ka aín caballonën nikinkë carreta mil cuatrocientos 'iakëxa, 'imainun doce mil axa caballonën nikë suntárukama a Jerusalénnu 'ikë xubu anua suntáru 'ikë anu xuakëxa. ²⁷Usakin 'anan ka 'apu Salomónnën Jerusalén ëmanua 'aisamaira maxása kuríki 'inun 'imiakëxa; usakian 'imikëbë ka kunxan kakin anëké no imi akamaxribi 'aisamaira higuera ninu unia iskësaira me sapannu 'iakëxa. ²⁸Usa 'ain ka Salomónnën suntárunën 'apun unikaman Musri kakë menu 'ikë anua maruanan Cilicia, kakë ëma anuaribi marutakëxun aín caballokama axa 'apun ñu marui tékë manë nunti chaiirabu anúan Israel menu buánxuntanun xuakëxa. ²⁹Achúshi caballonën nirinkë upíokin Egipto menuxun 'akë marukë ax ka seiscientos manë kuríki kupíakëxa, 'imainun ka caballo achúshi ciento cincuenta manë kuríki 'akë kupíakëxa. Usakian 'aia ka hititanu 'ikë 'apu 'imainun Sirionu 'ikë 'apukamanribi Salomónnën suntárunën kushikaman 'amikëxun atumi 'ixun aín ñukama maruakëxa.

**Salomónnën kaniakëkin
bëtsi ñukama rabia
ñuikë bana**

11 ²⁶'Itsa baritia inúkëbë ka achúshi nètën Jeroboam Nabat ain bëchikë ax Salomón chikíanan 'apu 'iisa tankëxa. Jeroboam ax achúshi uni an Salomónnën ñu mëëxunkë

Seredá kakë ëmanu 'ikë 'aish Efraínën rëbúnki 'iakëxa. Usa 'ain ka aín tita ax raëmëké xanu Serúa kakin anëké 'iakëxa. ²⁷Jeroboam axa 'apumi nishké ax ka 'iakëxa: Salomónnëa kënëara kënë ain kinikama men natakakakë a kupín ka usai 'iakëxa, ax ka ain papa Davidnën ëma kakin anëké 'iakëxa. ²⁸Salomónnën ka Jeroboam ax ka uni bëna kushi 'ianan ñu 'aisa 'ikë kixun 'unánkëxa, usakin unánxun ka an isa Josénën rëbúnkikama ñu mëia bërúananun kixun anëakëxa, atux ka Efraín 'imainun Manasésnën rëbúnkikama 'iakëxa.

²⁹Usa 'ain ka achúshi nètën Jeroboam Jerusalénnuax kuan-këxa, kuankinbi ka an Dios kikë bana uni ñuixunkë Ahías Silónu 'ikë axa, chupa iotan raküax kuan-këbë abë mëranankëxa. Usai 'i ka a rabëtaxëshi anu uni 'ikëma ni anuax mëranankëxa, ³⁰mëranankin ka Ahíasnën anúan rakúkiankë aín chupa ió a bikin mapai rabé 'imainun rabé 'itanun tukapakëxa, ³¹tukapakin ka Jeroboam kakëxa: "Mapai rabé tukapakë ënë kamina minan 'inun biti 'ain, Israel kaman Dios ka ësai kiaxa: 'Ën kana Salomón 'apu 'ikëbi chikinuxun 'ain, chikínkin kana mixmi mapai rabé ñakánu 'ikë unikama 'apu 'inun 'imiti 'ain. ³²Usa 'ain kana Salomón achúshi ñakánu 'ikë unikaman 'apuishi 'inun 'imiti 'ain, aín papa Davidtan ka 'ën kakësabiokin 'akëxa 'imainun kana Jerusalén

ëma 'enbi Israel unikaman ëmanua kaisakën. ³³Salomónnën ka 'en kakësabiokin 'ë rabikinma bëtsi dios rabikin, Astarté diosa kakë sidonio; Quemós moabita unikaman dios; a 'imainun Milcom amonita unikaman dios akama rabiäxa. Usakin 'akin ka 'en ismainunbi ñu 'atima 'axa, usakin 'akin ka ain papa Davidtan 'ásabiokin 'en banakama kikësabiokin 'akëma 'ikën. ³⁴Usa 'aínbi kana ñukëmapain 'ikë aín 'apu 'ikënua chikinima bërúanti 'ain, ain papa David an ka 'en kásabiokin, 'anan 'en bana kikësabiokin 'anan a tanti banakama kikësabiokin upíokin 'akëxa. ³⁵'Aínbi kana aín bakë bëchikënëxa 'apu 'inun 'imitima 'ain, 'imikinma kana mixmi mapai rabé ñakánu 'ikë; unikaman 'apu 'inun 'imiti 'ain. ³⁶Usakin kana achúshi ñakánu 'ikë unin 'apuishi 'inun aín bakë bëchikë 'iminuxun 'ain, 'imikëxun ka anua 'en uni David 'ia Jerusalén ëma 'en kaisa anuxua 'ë rabiti xubu 'amiakëxa. ³⁷Usa 'ain kamina 'en mi 'imainun mix kamabi unin 'apu 'ianan, kamina kamabi menu 'ikë Israel unikaman 'apu 'iti 'ain. ³⁸'En mi kakësabiokin kamabi ñu upíokin, 'en ismainunbi 'akin a tanti banakama 'imainun ax kikësabi oi 'iti banakama 'aia kana 'en uni David 'akiansaribi okin mi 'akinti 'ain, 'akinkin kana min rëbúnkinëxa Israel kaman 'apu 'inun 'imiti 'ain, 'en uni David kásabi oi ka ain rëbúnki Judá menu 'ikë unikaman 'apu 'iti

'ikën. ³⁹Usa 'aínbi kana Davidtan rëbúnki uisakin karana tëmëramiti 'ai usakin 'ati 'ain, Salomónnën ñu 'aisama 'akë kupín, 'aínbi kana xëñibua 'ixun usakin 'atima 'ain, kiax ka Dios kiaxa kixun ka Ahíasnën kakëxa.”

⁴⁰Ësokian Ahíasnën kakë kuaxun ka Salomónnën Jeroboam 'aisatankëxa; 'aínbi ka Jeroboam Egipto me anua Sisac 'apu 'ikë anu abati kuankëxa, kuanx ka anu Salomón bamatamainun tsóti bërúakëxa.

Salomón ñua ñuikë bana

(2 Cr 9.29-31)

⁴¹Usai 'ianan usakin ñukama 'á, 'imainun raíri banakama ax sinan ñuira 'aísha usai kia, banakama raíri a ka Salomónnën a ñukama kuënëokë kirika crónicas anu kuënëokëxa. ⁴²Salomón ax ka Jerusalén ëmanu cuarenta baritia kamabi Israel kaman 'apu 'iakëxa, ⁴³usa 'ikë ka ñukë aín papa Davidtan ëma kakë anu maíankëxa. Usa 'ain ka ax baman aín bëchikë Roboam ax 'apu 'iakëxa.

Israel unikama rairi kuantamainun 'ain patsan amo kuan ñuikë bana

(2 Cr 10.1—11.4)

12 ¹Usa 'ain ka Roboam Siquemnu kuankëxa, kuankëbë ka kamabi Israel unikama anuxun atun 'apu 'iti anëñux rikiankëxa.

²Rikiankë ñuikania Jeroboam Nabat aín bakë bëchikënën Egipto menuxun kuakëxa, 'apu

Salomónnën 'ati rabanan abáx anu bërúa 'aish anu tsókë 'ixun ka anuxun kuakëxa. ³Usa 'ain anu unun kamikëx uax, ka Jeroboam kamabi israel unikamabë anu kuanxun Roboam kakëxa:

⁴—Min papan ka nukama 'aisamaira ñu mëekin tëmëranun 'imiakëxa; usa 'ain kananuna minmi nukama ñu mëemikin chaiira 'amikinma chukúmashitani 'amikëxun mi ñu mëëxunti 'ain. ⁵Kakëxun ka Roboamnën atu kakëxa:

—Ënuax kuantankëx kamina rabé 'imainun achúshi nètë 'ikëbë 'ë isi rikuatsintëkënti 'ain usakin kakëx ka a isia ukë unikamax rikiantëkëankëxa, ⁶rikiänkëbëtan ka 'apu Roboamnën uni ain tukurikubu, an ain papa ñukëma pain 'ikë ñu mëëxuan akama ñukákëxa:

—¿Uisakin kaina mitsun 'ë isi ukë unikama kanun 'ë kati 'ain?

⁷Kakëxun ka atun kakëxa:

—Min kamina bërí atun kakësabiokin upíokin atúxa kuëëntanun 'ati 'ain kixun ka kakëxa, usakin min 'axunkëxun ka ënkinma abi ñu mi mëëxukanti 'ikën.

⁸Kakëxunbi ka Roboamnën uni tukurikubu kaman kakësokin 'akinma atun bana kuaisama tankin, anu kuanxun abë kanikë 'ixunbia an ñu mëëxunkë uni bënábukama, ⁹atu ñukákëxa:

—¿Uisokin axa 'ë isi ukë unikama, an 'ën papan 'aisamaira okin ñu mëemia 'ixun 'ën chukúmashi okin ñu mëëminun kixun ñukáti ukë akama kanun

kaina mitsun 'ë kati 'ain? ¹⁰Ësokin kakëxun ka uni bënábu abë kanikin ñu mëekë atun kakëxa: —Axa minu ukë unikama min papan 'aisamaira okin ñu mëemia atu kamina ësokin kati 'ain: 'Ën papan ka 'aisamaira okin mitsu ñu mëemiakëxa 'aínbi kana, 'ën 'itsaira mitsu ñu mëëti 'ai kixun kamina kati 'ain; ¹¹an ñu cha 'amia 'ikë kana, usamaira ñu chaiira mitsu 'amiti 'ain; an anúan tsitëkërekikë anun rishkia 'ikë kana 'ën mitsu mëxi ain rëbunu manë xëtokë tëkërekakë anun mitsu rishkiti 'ai kixuan atu kanun kakëxa.

¹²Usokian kakë rabé 'imainun achúshi nètë 'ikëbë ka Jeroboam 'imainun unikamax utëkëankëxa 'apu Roboamnën kakësabi oi. ¹³'Aínbi ka 'apu Roboamnën ami nishkin aín tukurikubukaman bana kuakëmasa okin atumi nishkin kakëxa, ¹⁴kakin ka usakin kanun bëná unikaman kakë usakinbi kakëxa: 'ën papan 'itsaira ñu mëemikin achúshi ñu 'ië 'amia 'ikë kana, 'ën bëtsi usamaira 'iéra mitsu 'amianan chaiirabu 'amiti 'ain, 'ën papan anúan tsitëkërekikë anun rishkia 'ikë kana mitsu 'ën mëxi aín rëbunu manë tëkërekakë anúnribi rishkiti 'ain. ¹⁵Usakin 'apun ax usai 'itia Dios kikësabiokin unikama kakësokin 'aisamatan-këxa, usai ax 'iti ñuikian Diosan kásabi oi ka, Jeroboam Nabatnën bakë bëchikë Ahías Siló ëmanu 'ikë an kakësabi oi 'iakëxa.

¹⁶ Usa 'ain ka axa a isi kuankë
Israelnën 'apukama atun
kakëxun kuaisama tankë
a sinánkin ësokin atun
kakankëxa:

“¡Nukaman kananuna
Davidtan
aintsi nun 'apu 'iti
kuëënima!

¡Imainun ka Jesénen bëchikë
Davidtan añu ñubi nu
'axunkëma 'ikën!”

¡Nun xubunubi kananuna
kuantëkënti 'ain kiox ka
israel

unikama kanankëxa!

¡Usa ain ka David ain
aintsikaman
'apubi 'iti 'ikë kiox ka
kikankëxa!

Ësokin kabiani ka Israel
unikama aín xubunubi
rikiankankëxa.

¹⁷ Usakin kabiani rikian
ka Judá menu 'ikë
ëmakamanu tsókë Israel
kaman 'apubi Roboam
'iakëxa.

¹⁸ Usa 'ain ka Roboamnën
Siquemnuxun xukëbi ka Adoram
an kamabi unin ñu mëia iskë a
xuakëxa, xukëbi ka Israel kaman
maxatan 'akin reäkëxa. Usakin
rëkë kuati ka bënëti caballonën
nikinkë anu 'irukiani Roboam
Jerusalénnu abákëxa. ¹⁹Ësai 'ian
ka Israelkama Davidtan rëbúnki
'apu 'iti kuëënima ami nishakëxa,
usai 'ia 'aish ka bër'ibi usai 'ia.

²⁰Usokëbë amiribishi abati
Jerusalénnu kuantëkënkë kuankin

ka Israel unikama Jeroboam kamabi
uni timéxun anua unun kixun
kamiakëxa, kamikëx uax bëbakë ka
atu achúshinën, mix kamina Israel
unikaman 'apu 'iti 'ai kixun kakëxa.
Usakin anëkëbëbi ka Judánu 'ikë
unikama atux kuëënima Davidtan
rëbúnkin achúshi 'apu 'iti kuëëan-
këxa.

²¹Usokin 'anbi ka Roboamnën
Jerusalénnu bëbaxun, ciento
ochenta mil suntáru kaisbëtsinkin
bëi uakëxa, atux ka Judánen 'aintsi
'imainun Benjamínen rëbúnkikama
'iakëxa, Israel kama abë 'akanankin
kupitanunma ax 'apu 'ikatsi kixun
ka usakin bëakëxa.

²²Aínbi ka an bana ñuikë Semaías
aín uni a Diosan ësakian 'anun
kakëxa: ²³“Roboam Salomónnën
bëchikë Judánu 'ikë unikaman 'apu
a kanan, kamina Judánen 'aintsi-
kama 'imainun Benjamínen aintsi-
kama kanan kamabi unikamaribi
kati 'ain, ²⁴'ën kana min xukén apan
Israel unikamabë kamina 'akanan-
tima 'ai kixun mi kamin. Usa 'ain ka
a unikamax atubë 'akananima atún
xubunubi rikiantëkënti 'ikën, 'ëx
kana usaía atux 'inun kian.” Ësokian
kamikëx ka kamabi uni atun xubu-
nubi rikiantëkëni, usokin kanua
Diosan xukëxua kakëx kuankankëxa.

**Jeroboamnën Israel
unikaman rabiti bëtsi
ñu unio ñuikë bana**

²⁵Jeroboam an ka Siquem kakë
ëma 'amitëkëankëxa, 'amitankëx
ka Efraínnën ñakánu 'ikë unikama
anu tsókë, aín bashi anu tsóti

bërúakëxa. Anuxun ka Penuel kakë ëma aribi 'amitékëankëxa.

²⁶'Aínbi ka an ësokín sinánkëxa: “Davidtan rëbúnki 'apu ax sapi ka Israel unikaman 'apu 'iti 'ikën, ²⁷ënë unikamax ka Jerusalénnu 'ikë anuxun Dios rabiti xubunuxun ñuina xaroi kuantí 'ikën. Kuanía Roboam Judánu 'ikë 'apu an upíokin nuibakëxun tankín maxatan 'ë rëbiani ka Roboamnu rikiantí 'ikën.”

²⁸Ësokín pain sinántakëx ka an 'akinkë aín suntárunën kushikamabë banatankëxun 'apu Jeroboamnën rabé vaca bakë bërí kanikë tankín uniomiakëxa, unio-mítankëxun ka kamabi unikama kakëxa: “Israel unikama mitsux kamina 'itsaira nitsi Jerusalénnu kuanín. Usa 'ain ka ënu an Egipto menua chikínbëtsínkin mitsu bëa Dios a 'ikën.” ²⁹Usokín atu katan-këxun ka achúshi Betel kakë ëma anu nitsímianan ka bëtsi aribi Dan kakë ëma anu nitsínun 'amiakëxa. ³⁰Usokín 'axun ka Israel unikama 'uchamiakëxa, usa 'ain ka a rabi Betelnu kuanan Dan kakë anuribi a rabi kuankankëxa, usai 'ikin ka Jerusalénnu Dios rabi kuankë a ënkankëxa.

³¹Usokín 'anan ka anuxun unín 'akë ñu rabiti ain bashikamanu xubu anuxun bëtsi díos kamaribi rabinun 'amiakëxa, 'amixun ka ëmanu 'ikë uní sacerdote isa 'inun kixun levita uní 'ikëmabi anëakëxa.

³²'Anan ka anbi 'ati kuëënxun anun bëtsi ñu rabikín fiesta

'ati nëtë nankëxa, a ka mapai achúshi 'imainun rabé 'uxë 'irukë axa mapai rabé nëtë 'ikë a nëtë nankëxa, nankë 'ain ka anuxun Judánu 'ikë unikaman fiesta 'akëxa, 'akin ka anuxun xaroti 'akë anuxun ñuina xarokëxa. Ësokín Betelnuxun 'akin ka vaca bakë tankín 'akë a ñuina xaroxuankëxa, 'anan ka an vaca bakë tankín 'akë rabikín ñuina xaroxunti sacerdote anëakëxa. ³³Usa 'ain ka mapai achúshi 'imainun rabé 'ianan achúshi 'uxë 'irukë anun Jeroboam anribi anuxun xarotía Betelnu 'amikë anuxun ñuina xarokëxa. Ësokín ka anbi sinánxun anun fiesta 'ati nëtë an kuëënkësa okín nankëxa; usakín 'atankëx ka a nëtë 'ikë anuínsa Israel unikaman fiesta 'ati 'ikë kíax kíakëxa, usa 'ain ka a 'uxë 'ikëbë 'ikëbëtan ñuina xaroi anu kuankankëxa.

Ahab kakë uní Israel unín 'apu 'ia ñuikë bana

16 ²⁹'Apu 'ikin pëua 'aish ka Judá menu treinta 'imainun ocho barítia 'imí Asá 'apu 'ikëbë ka Ahab Omrí, kakë unín aín bakë bëchikë axribi Israel menu 'apu 'iakëxa, usai 'apu 'ítankëx ka atun ëma chaiira Samaría kakë anu veintídós barítia 'imí 'apu 'iakëxa. ³⁰Usai 'apu 'ixunbi ka 'aisama nuituñu 'ixun Díosan bërúnuxunbi, ax 'isama 'aia anpaira 'apu 'ia unikama an 'asamáira okín Díos kuëënkëma ñu 'akëxa, ³¹usakín ñu 'atíma 'ai ka Jeroboam Nabatnën bakë bëchikë 'íasaribítí 'uchakínbi

ka 'aisama ñu 'akinma kana upí ñuishi 'ati 'ai kixun sinánma 'ikën. Usai chaiira 'uchaibi ka a sinanima Sidónu 'ikë 'apu Et-baal kakë aín ini bëchikë xanu achúshi Jezabel kakë abë biranankëxa, usai 'ixun ka Baal kakë unin 'akë dios a rabiakëxa, ³²'imainun ka usakin Baal rabikin anuxun ñuina xaroxunti 'amianan anuxun rabiti xuburibi Samaria menu 'amiakëxa. ³³Usakin 'anun 'amianan ka a 'akëbëa Dios 'aisamairai nishtanun, unin 'akë Aserá, kakë a tankinribi 'akëxa, usakin 'akëbë ka Israel unibunën Dios, ax 'aisamairai 'apu 'imia unikaman ñu 'aisama 'akëbëa 'iásamairai atian ira nishakëxa.

³⁴Anuan Ahab kakë uni 'apu 'ikë a nëtë kaman ka Hiel kakë uni Israel uni Betel ëmanua tsókë an amiribishia Jericó ëma kënëtekënun 'amiakëxa. 'Amikin taëomixua ami birukin uarukin kënëti aín tapun akama 'amikëbë ka aín bakë bëchikë apan Abiram, kakin anëké ax ñuakëxa, ñukë 'aínbi ka ëma kënëmixua aín xëpútíkama 'anun 'amikëbë aín bakë bëchikë 'anáka Segud kakë axribi a xëpútíkama 'amikëbë ñuakëxa, Diosan Josué Nunnën bakë bëchikë a usai ka 'inuxun 'aia kixun a ñuikin kásabi oi ka usai 'iakëxa.

**Elías an Dios kikë bana
uni ñuixunkë 'uñëbi
'ibúkëbëma ka me
ëskinxun 'aia kia bana**

17 ¹Aín bana unikama ñuixunua Diosan kaískë Elías, Tisbé kakë ëma Galaad,

menua 'ikë anu tsókë an ka ësokin Ahab kakëxa: “¡Diosan kuamainunbi kana ami sinánun mi kain, Israel unibunën Dios an kakë-sabiokin aín bana tankin 'ën ñu 'axunkë ax ka 'ëx kikëbë 'ibunux ka ënë barikaman 'uí 'ibutíma 'imainun imébi nibí 'ibutima 'ikën!”

²Usa 'ain ka Diosan Elías ësokin kakëxa: ³“Ènuax kuantankëx kamina amiaxa bari urukë, ami kikiani kuantu 'ain, kuanx kamina Jordán kakë baka amiaxa bari urukë anu kuantankëx anua 'ikë Querit, kakë xëxá anu unëax 'iti 'ain. ⁴Anu 'ixun kamina xëxá 'umpax a xëati 'ain, usa 'ain kana anumi 'ikëbëtan anuxunmi piti ñu mi uanxunun kana ñumakuru kan.”

⁵Usokian kakëx ka Elías Diosan kakësabi oi anu kuanx Querit kakë xëxá amiaxa bari urukë amia 'ikë Jordán kakë baka au 'i bërúakëxa. ⁶Usai kuanxa anu 'ia ka ñumakurukaman usakin anua Diosanbi 'amikëxun pán këñun ain piti nami ñantainshi bari urukëbëtan 'inán-punkin xupinbukëbëtanribi Elías 'inánkëxa. Usakian 'akëxun ka xëxá 'umpax abi xëakëxa. ⁷Usakin anua 'umpax ain xëati bikëbëbi ka xëxá ax 'itsama nëtë 'ikëbë, Israel nëtënuaxa 'uí 'ibúkëbëma ësikiakëxa.

**Elías 'imainun Sarepta
ëmanua 'ikë raëmëké
xanu 'ia ñuikë bana**

⁸Usa 'ain ka Querit kakë xëxá ësikié 'ain Diosan ësokin Elías kakëxa: ⁹“Bëri kamina nirukiani

Sarepta, ëma Sidón kakë ëma 'urama 'ikë anu kuantu 'ain, anu kuantankëx kamina anu 'i bërúti 'ain. Anua 'ikë xanu raëmëkë kana, anu 'ia mi piminun kan.”

¹⁰Ësokian kakëx ka Elías Sarepta kakë ëmanu kuankëxa. Kuanx anun ëmanu atsínti xëkuënu bëbaxun ka, achúshi xanu raëmëkëan karu bitsia isakëxa. Iskin ka kuënxun kakëxa:

—'Ë kamina ami xëati ñu achúshimi xëanun 'umpax bëxúnti 'ain.

¹¹Usakin kakëxua bitsi kuaniabi ka, Elíasnën a xanu amiribishi kuëntëkënkín kakëxa:

—Kamina, achúshi pán tukakëribi 'ë bëxúnti 'ain.

¹²Kixun kakëxun ka xanuxun Elías kakëxa:

—Asérabi kana paránkinma ami sínánun min Diosanbi kuamainun mi kain, 'ëx kana pán xuíkë achúshirabi nankëñuma 'ain. 'Aínbi kana mëkën achúshi harinara 'ën chumunu xëni chamarakëñun anu 'aruti anu 'aruxun nan, usa 'ain kana bërí karu chamara anu 'ën tuanan 'imainun 'ën piti xuí kuanxun bian. Usa 'ain kananuna a chamara pitankëx a piti 'aíma 'ain numin bamati 'ain.

¹³Ësokin kakëxunbi ka Elíasnën kakëxa:

—Kamina bamaiman usa 'ain kamina rakuétima 'ain. Kuantankëxun kamina ami ñuíkë piti a 'ai kuantu 'ain. 'Aínbi kamina 'ë pain min ñuíkë harina a pán chukúma 'itánun 'abëtsínkin bëxúnti 'ain, usakin 'ë pain

bëxuntankëxun kamina minan 'anan min tuáribi pán 'axúnti 'ain. ¹⁴Nukën 'Ibu, Israel unibunën Dios ax ka ësai kiaxa, ami chumunu 'aruxun nankë harina a 'imainun, xëni anu 'aruti 'akë ñunu 'aruxun nankë ax ka anuan Diosan menu 'uí 'ibúmitëkënti nëtë 'itámainun këñutima 'ikën.

¹⁵Usakin kakëx kuanxun ka xanu raëmëkë an usakian anua Elíasnën kakësabiokin 'akëxa. Usokin an ka xanu raëmëkë 'imainun aín tuá abëtan Elíasnën kamabi nëtën piti ñu sënën 'iakëxa. ¹⁶Usa 'ain ka ñütënu 'aruxun nankë harina 'imainun xëni ñunu 'aruxun nankë ax këñuama 'ikën, Diosan usai ka 'iti 'ikë Elías kakësabi oi ka usai 'iakëxa.

¹⁷Usai 'ia 'itsa nëtë inúkëbë ka raëmëkë xanu aín tuá 'insínan kushiira uin bitsi 'insínkë 'iakëxa.

¹⁸Usaia aín tuá 'ian ka kasunamëkë xanu an ësokin Elías kakëxa:

—¿Añu karana 'ën mixmi Diosan uni 'ain, mibëtan 'ati 'ain? ¿Mix kaina 'ën 'ucha kupín 'uchañu kamina 'ai 'ë kakín 'ën tuá ñumiti kupín ënu uan?

¹⁹Ësokian kakëxunbi ka Elíasnën kakëxa:

—Ënu kamina min tuá 'ë bëxúnti 'ai kixun.

Ësakin kakín ka xanu raëmëkë an aín tuá bibiakin uani kuanx ka anu 'uxtia 'inánkë manan anu kuaruxun anua 'uxkë anu tuá ñúkë a rakankëxa. ²⁰Anuxun ka Dios munuma banakin kakëxa: “Dios munuma banakin kakëxa: “Dios uisa 'ixun kaina mix 'ën 'Ibu Dios

'ixunbi, ¿Kasunamëkë xanu aín xubunu 'ëx 'ikë ënë aín tuá ñumi anun rabanan paë 'itsaira tëmë-ranun 'imin?" ²¹Usokin katan-këxun ka rabé 'imainun achúshi okin buinakin tuá ñukë manan uankë a chupa bëpantankëxun, abë banakin munuma Dios kakëxa: "Ën 'Ibu Dios, ¡Ën kana mibë banakin ësokin mi kain, ënë tuá ñukë kamina amiribishi baískitë-këntakëxa tsónun 'imiti 'ain!"

²²Usokin ñukákëxun ka Nukën 'Ibun Elíasnën ñukákësabi okin a tuá baískimiakëxa. ²³Usakian baískimitëkënia ka Elíasnën bënëkinshi ax anu 'uxkë anua békë anua bibiankin xubu shimú uanxun 'inánkin aín tita kakëxa: —¡Ka kuat, min tuá ka ñuaxi baískiaxa!

²⁴Ësakin kakëxun ka xanuxun-ribi Elías kakëxa:

—Bëri kana 'ën mix kamina aséرابي këméima Diosan uni 'ai kixun 'unanin, 'imainun ka mixmi aséرابي këméima banaia Diosan kuatia.

**Elías amiribishi
Ahabbë banai kuan**

18 ¹Nëtë itsin ka rabé 'imainun achúshi baritia inúkëbëtan Diosan Elías ësokin kakëxa: “Anu kuanxun kamina Ahab isi kuantu 'ain, 'ën kana amiribishi 'uí an me chabóti 'ibúmitëkënti 'ain.”

²Kakëx ka Elías Ahab abë banai kuanx anu kuankëxa. Usai 'imainun ka Samaritanu tsókë

unikama a piti 'aíma 'ain 'itsaira 'akëñuma 'aish numin 'i tëmëra-kankëxa.

³Usa 'ain ka Ahab an ñu mëëxunkin bërúankë Abdías a kuënxun kakëxa, an ka Dios aséرابي ami rakuékin rabiakëxa, ⁴an ka Jezabelnën aín suntáru-kama Diosan bana ñuikë unikama 'atabakin 'amikëbëtan, cien uni timëtankëxun, amo rabéokin sëtënatankëxun kini rabénu unénun 'imikin, cincuenta kini itsinu unénun 'imianan cincuentaribi kini itsinu unémiakëxa, usoxun ka atu aín piti 'inánkëxa.

⁵Ahab an ka Abdías kakëxa:

—Kamabi Israel menu kuainakëkin kananuna isi kuantu 'ain, bakakama upíbu kara anua basi paxa mëratisa 'ikë isi kuantu 'ain, nun caballo 'imainun burrokama a pimiti ka 'aíma 'ikën, usokin bari-këbëma ka nun ñuinakama bamai këñuti 'ikën, këñúkëbë kananuna ñuinañuma bërúti 'ain. ⁶Usai kitankëx ka bëtsíxa amo kuantamainun bëtsiribi amo kuani, Ahab bai itsi amotan kuantamainun, Abdías bai itsi bibiani anun kuantkëxa.

⁷Usakiani kuankëbëbi ka Elías bainuax Abdías abë mëranankëxa, mëranankin a ka kixun 'unánkin 'urama oi ami ñanati 'ikin ka munuma banakin kakëxa:

—¡Mix kamina 'ën 'ibu Elías a 'ain!

⁸—Kakëxun ka 'ëx kana a 'ai —kixun Elíasnën kakëxa. Kakin ka—Kamina kuantëkënti 'ain, ami

ñu mëëxunkë uni kamina ënu kana 'ai kai kuantu 'ain kixun kakëxa.

⁹Kakëxun ka Abdíasnën kakëxa:

—¿Uisa ñu 'atima karana 'ën minmi an 'ë rëtënumi Ahab 'inánun 'ën 'an? ¹⁰Ëx kana asé-rabi ka usa 'ikë kixax manútimo min Diosan kuamainun kin uinu 'ikë menubi kara mi baritanun uni xuaxa; xukëxa aia ka miisa mërakëma 'ikë kia asé-rabi kara mi mërakëmaira 'ikë kixun a xukë uni ñuimiaxa. ¹¹¿Usa 'ainbi kaina bërí min 'ën a ñu mëëxunkë uni ënu kamina uá kixun katánun 'ë kain! ¹²Usa 'ainbi ka bërí 'ëx mi ëbiani kuankëbëtan Diosan bëru ñunshinan anua 'ën mi 'unántima menu buánti 'ikën. Usa 'ain ka mi ñuikin kakëx ukinbi mi mërakinma Ahabnën 'ë rëtëti 'ikën. An mi ñu mëëxunti uni ënën ka bënë 'ixunbi Dios kuënkësa okinshi ñu 'akëxa. ¹³¿Mi kara únbi, 'ën Jezabelnëan an Diosan bana ñuikë unikama kënúkëbëtan usokin 'akë a ñuixunkëma 'ik? 'Ën kana cien uni kini rabénu unëakën, unëkin kana cincuenta kini itsinu unëanan, cincuentaribi kini itsinu unëxun atún piti 'inánkën. ¹⁴¿Usa 'ainbi karamina min bërí 'ën ñu mëëxunkë uni ënu kamina 'ai katánun kixun kain? ¿Ësokin kakëx 'uxunbi ka 'ë rëtëti 'ikën! ¹⁵Kakëxunbi ka Elíasnën katëkëankëxa:

—Asé-rabi kana Dios kamabi kushiñu an ismainun mi kain, bërí nëtënbi kana Ahab abë banai kuantu 'ain.

¹⁶Usokin kakëx ka Abdías Ahab barixun kai kuankëxa, kuaxun mëraxun kakëx ka Ahab Elíasbë banakëxa.

¹⁷Banakin ka Ahabnën Elías kakëxa:

—¿Mix karamina an Israelkama 'aisama unin 'akësokin ñu 'amikin 'aisama okë a 'ain?

¹⁸—Ëx kana an Israelkama 'atimokin sinánkasmamikë ama 'ain —kixun ka Elíasnën kakëxa—, 'ënma min kamina min unikama-bëtan Dios kikë bana tankinma a ëntankëxun, Diosmabi bëtsi ñu uniokë a Baal rabixunkin rabikë akama rabikinin. ¹⁹Usa 'ain kamina bërí an Israel unikama ain bashi Carmelo kakë anu timëkamë 'ëonun kati uni xuti 'ain, 'imainun ka cuatrocientos cincuenta an bana ñuikë unínbia anëkë Baalnu 'ikëkama a 'imainun anribia bana ñuikë cuatrocientos Aserá anu 'ikë Jezabelnën pimikë atuxribi timënun 'imiti 'ain.

**Elías 'imainun an bana
ñuikë unínbia anëkë Baalnu
'ikë unikama 'ia bana**

²⁰Usa 'ain ka Ahabnën kamikëx kamabi Israel unikama 'imainun an bana ñuitia unin anëkë unikama ain bashi Carmelo kakë anu timëkamë 'ëokëxa. ²¹Timëkamë 'ëokë ka atu 'urama okin kamabi unikama Elíasnën kakëxa:

—¿Uínsaran kaina mitsun rabé ñu sinankin ñu 'akë a ënkanti 'ain? Dios axa Dios 'ikë ashi rabikin

kamina an kakësabiokin 'ati 'ain, 'anan kamina Baal axribia asérabi dios 'ikë ashi rabikin an kakësokinshi 'akin rabikanti 'ain. Èsokin kakëxun ka unikama timékë akaman achúshi banabi uínbi káma 'ikën. ²²Uisokinbi kakëxuma ka Elíasnën abi kakëxa:

—'Èshi kana an Dios kikä bana uni ñuixunkë 'ain, 'aínbi ka Baalnan cuatrocientos cincuenta unínbia anékë an bana ñuikë anu 'ikën. ²³Usa 'ain kananuna uinu 'ikë ax kara asérabi Dios ira 'ikë isti 'ain, isti kamina vaca bakë rabé bérí kanikë békanti 'ain, bëxun kamina achúshi kaístan-këxun anuxun xaroti 'atankëxun karu pain anu titatankëxun rëxun chánkapatankëxun anu puruti 'ain, 'aínbi kamina tsin bimitima 'ain. 'Ènribi kana vaca bakë anuxun xaroti 'atankëxun karu pain anu titatankëxun rëxun mënítotankëxun anu puruti 'ain, 'aínbi kana 'ènribi tsin bimitima 'ain. ²⁴Usokin 'atankëxun kamina mitsun dios-kama abë banakin ñukáti 'ain, 'ènribi kana 'èn Dios ñukáti 'ain, jusokin ñukákëxuan an tsi rëkirumikin 'ibúmikë dios ax ka asé-rabi Dios ira 'iti 'ikën! —¡Asabi ka mixmi kikä usakin kananuna 'ati 'ai! —kixun ka Elías kamabi uni timëkamë 'èokë an kakëxa.

²⁵Usai kikankëbëtan ka Elíasnën an bana ñuikë Baalnu 'ikë unínbia anékë akama kakëxa: —Mitsun pain kamina vaca bakë bérí kanikë rëtankëxun mëníoxunti 'ain, mitsux kamina 'itsaira 'ai

usa 'ain kamina 'ati 'ain. Usokin 'atankëxun kamina mitsun dios ñukáti 'ain; 'aínbi kamina tsin bimikantima 'ain. ²⁶Kakëxun ka atun pain vaca bakë bérí kanikë bëxun 'inánkëxun rëxun mëníokëxa, mëníoxun ka pëkarakëma 'aínshi 'apunkin bari xamánrumikin atun dios Baal ñukákëxa. Ñukati ka kikankëxa: “Baal nun kakëxun kamina kuati 'ai kixun kakëxa” kai sharati ka anuxun ñuina xaroti 'akë ratanarati chirini 'ikankëxa, 'aínbi ka uisa banarabi kakëxuma okankëxa. ²⁷Usaia 'ikëbëa bari xamarukëbëtan ka Elíasnën atu 'usani atumi kuaikin èsokin kakëxa:

—Munuma kamina kushi sharákanti 'ain, ax ka dios 'ikën. Usa 'aish sapi ka aín ñu mēeti 'aishi 'ia; 'ianan sapi ka insúanan puianan nitsi chikíkiani kuanxa. ¡Ianan sapi ka 'uxaxa usa 'ain kamina bësunkanti 'ain! ²⁸Èsokin kakëx ka atux munuma sharati chirini 'ianan masibu xëtan tarókatí 'iakëxa usaibi atun dios rabi 'ikë 'aish, imin nashi usai 'ikankëxa. ²⁹Usaia 'ikëbë ka bari xamánrukë inuti bari kuainakëkëbë abi munuma sharati chirini ñunshin bakéanx 'ikë sai 'ikankëxa, 'ikankëbë ka anun ñuina xaroti hora 'iakëxa, 'aínbi ka uisa banabi kuakanma 'ikën. ¡Usai 'ikëbëtanbi ka uínbi kaima 'imainun uisaibi bananan 'ia kuakama 'ikën!

³⁰Usai 'ian ka Elíasnën kamabi unikama kakëxa:

—'È 'urama kamina rikua-tsinkanti 'ain. Kakëx ka kamabi

unikama a 'urama ukankëxa, ukëbëtan ka anuxun Dios ñuina xaroxunti achúshi bërâma 'akëxa rurukubukë a mëníokëxa. ³¹Mëníotankëxun ka doce maxax Jacobnën bakë bëchikë bëbukama-bëtan sënën biakëxa, a ka Diosan Jacob ain bëchikëkama ka Israel kakin anëti 'ikë kia 'ain 'akëxa, ³²'axunka ka maburukin anuxun Dios ñuina xaroxunti 'akëxa; 'atankëxun ka maxá maburukë a rapasu buinarakin me naëakëxa, naëkë ax ka anu veinte litrosa ñu bimi uakaisa 'iakëxa, ³³a rapasu karuribi tikakëxa, tîkaxun ka vaca bakë bërí kanikë aribi rëxun mëníoxun chánkapatankëxun karu tîkakin bukúnkë anu puruakëxa.

³⁴Purutankëxun ka Israel unikama kakëxa:

—Rabé 'imainun rabé chumu 'umpax bëxun kamina vaca bakë rëxun nankë akëñun anu nankë karu tîkati bukúnkë aribi 'aimakin chabokanti 'ain, kixun kakëxua chabóia ka amiribishi kamina rabé okin chabotëkënti 'ain kixun kakëxa, kakëxun ka atun usokin rabé 'imainun achúshi okin chabó-këxa.

³⁵Usokin 'akëx ka 'umpax kamabi a chaborati me naëkë anuribi buchuakëxa, usakin 'akëxun ka anuxun ñuina xarotia 'akë a chabóie me naëkë anuribi 'umpax uakakëxa.

³⁶Usakin 'akin kamabi mëníokë 'ain ka anun ñuina xaroti hora 'ikëbë an Dios kikë bana uni ñuixunkë Elías, anuxun ñuina xaroti

'urama ai munuma banai ë sai kia-këxa: “¡'Ën 'Ibu Dios Abraham, Isaac 'imainun Israelnën Dios kamina mix 'ain: usa 'ixun kamina bërí unikaman mix kamina Israel unikaman Dios 'ai kixun unánun, 'ëx min uni 'ixun mi ñukákë usokinbi 'ati 'ain, min kamina ëso kin ënëkama 'anu 'ë kan!” ³⁷¡Mix Dios 'ixun kamina 'ë kati 'ain; ënë unikaman ka mix kamina asëra-bi Dios 'ai kixun mi 'unánti 'ikën, 'unánkin sapi ka bërâma 'asábi okin mi rabetëkënti 'ikën!” ³⁸Ëso kin kakëxunshia Diosan naínuxun anu 'ibúmikëxun tsin anuxun ñuina xarotia 'akë akëñun karu tikakë aribi 'anan maxax akama ain chimpuishi 'itánun këñuanan 'umpax me naëkënu buákirukë aribi 'aíma 'itánun tsin këñunun 'amiakëxa. ³⁹Usokin 'aia isi ka anua timékë unikama ax aín bëmánan memi tikai 'i kikankëxa: “¡Nukën 'Ibu Dios ax ka asëra-bi Dios 'ikën!” ⁴⁰Ësai kikanía ka Elíasnën atu kakëxa:

—¡An bana ñuikë unfnbi anëkë Baalnën unikama kamina ñatan-kanti 'ain, achúshirabi abátanun kamina ënkantima 'ain! Kakëxun ka unikaman atu ñatankëxa, ñatankë ka Elíasnën Quisón kakë xëxanu buánxun anuxun atu kamabi 'amiakëxa.

Elíasnën 'uí 'ibuminun kixun Dios abë banakin ká bana

⁴¹Usokin 'atankëxun ka Elíasnën Ahab kakëxa:

—Pianan kamina xëai kuantí 'ain, xukirui 'ia kana 'uí kuantin usa

'ain ka ënuax basimashi kamabi me chabói kushiira 'uí 'ibúti 'ikën. ⁴²Ësokin kakëx ka Ahab pianan xëai kuankëxa.

'Aínbi ka Elías aín bashi Carmelo kakë manámi, mapërakëax, anuax menu rantinpuruni aín ranbuxunu aín bëmánan nani tëtúbuti 'iakëxa, ⁴³'ikin ka an ñu mëëxunkë uni kakëxa:

—Parúmpapami bësukin kamina isti 'ain. Kakëx kuanxun isëtsini ukin ka kakëxa:

—Añu ñubi ka 'ën iskëx 'aíma 'iaxa. 'Aínbi ka Elíasnën kakëxa:

—Mapai achúshi 'imainun rabéokin kamina kuanx kuanx ukin isti 'ain. ⁴⁴Usokin kakëx mapai achúshi 'imainun rabé oi kuankin ka an ñu mëëxunkë unin kakëxa:

—¡Parúmpapa 'urakëo kana nëtë kuin chukúmara 'aish mëkënsara niruia isan! Kakëxun ka Elíasnën kakëxa:

—Anu kuantankënxun kamina Ahab kai kuantu 'ain, aín caballonën níkinë anu 'irukiania 'uí 'ibúkëma 'aínshi kuantanun kati 'ain, kuaniabia 'uíkan 'ibúkin bëarakëx ka kuantima 'ikën.

⁴⁵Kakëx kuanxuan kakëx ka Ahab ain caballonën nírinë anu Jezreel kakë ëmanu kuanu 'irua-këxa. Usai 'imainun ka suñúan ukin nëtë bëánkímíbëtsinkëbë 'uíribi kushiira 'ibúakëxa. ⁴⁶Usai 'imainun ka Diosan Elías kushioia tsitëkërëkinun kakëxa, kakëx 'aímai kushioi tsitëkërëkianan aín chupa mëniobiani kuanx ka

Jezreel kakë ëmanu abákianx Ahab bëbátisa 'aímabi anpan bëbakëxa.

Jezebelnën 'akaskëx

Elías Horeb kakë bashinu abá ñuikë bana

19 ¹Ahabnën ka anu kuanxun Jezabel kakë xanu a usakian Elíasnën 'akë ñukama 'imainun uisokin kara an Baalnuxun an bana ñuikë unikama tëtsekakin rëtëmiaxa kixun ñuixuankëxa. ²Usakian ñuixunkëxun kuatankëxun ka Jezebelnën achúshi uni an Elías ësokin kaxuntanun kixun xuakëxa: “¡Mix kamina Elías 'ain 'ëx kana Jezabel 'ain! Min kamina an Baalnu 'ikë an bana ñuikë unikama rëtëmian, usa 'ain ka dioskaman, iméishi ënë horanbi ka an Baalnën bana ñuikë unikama 'amikësaribi okin 'aíama 'ë tëmëramiti 'ikë kixun ka kamia-këxa.”

³Usakian kamikëxun a bana kuati 'itsaira rakuéti ka Elías ënu kana 'itima 'ai kixun sinani aín uni achúshibë Beerseba kakë ëma Judá menua 'ikë anu abati kuankëxa, kuanx anu bëbaxun ka abëa kuankë aín uni anu ëankëxa. ⁴Usakin anu ëbiani ka anu uni 'ikëma me anu aratsushi kuankëxa, kuani ka achúshi nëtën níkiani kuanbaiti i pëñanakëkë achúshi níké a tëmú tantiakëxa. Anu tanti tsóxun sinani ka abi bamatisa tani, kiakëxa: “¡Dios 'ën kana ënë ñuira tënëíman!” ¡Usa 'ain kamina 'ë bamamiti 'ain, 'ëx

kana 'ën chaitiokékama 'iasaribiti uni upíma 'ain!

⁵Anuax ka tantia anu tsókë, i pëñanakëké têmú anubi raka-buax anubi 'uxakëxa. 'Aínbi ka 'uxkébi Diosan ángelnën anu uxun aín naminu ratíakakin kakëxa: “Bënëtishi niruxun kamina mi bëxunkë ënë piti 'ain.”

⁶Usakin kakëx bësukin arapa-sukua barikinbi ka Elíasnën, au masuia uxkë anua pán anuxun xuiti 'akë anuxun xuíkësa a 'imainun achúshi anun 'umpax biti papitiñu amia 'umpax nankë mërakëxa. Mërai nirutankëxun ka pán pianan 'umpax aribi xëakëxa; usakin 'atankëx ka amiribishi 'uxtëkéankëxa. ⁷'Uxtëkënkëbi ka amiribishi Diosan xukëx aín ángel utëkënxun bësunun kixun aín naminu ratíakakin kakëxa: “Niruxun kamina mi bëxunkë piti ënë piti 'ain, anumi kuantí me ax ka 'uraira 'iti 'ikën, usa 'ain kamina kuani me 'ura 'ain 'itsaira pananti 'ain.”

⁸Usakian kakëx bësui niruxun ka Elíasnën pianan xëakëxa. A pitia pikë an ka cuarenta nëtë 'imainun cuarenta ñantan nikiani kuanxa aín bashi Horeb kananbi Diosan bashi kakëribi anu bëbati kushiñua 'inun 'akiankëxa. ⁹Usai anu bëbatankëx ka Elías bashi kini achúshinu atsíankëxa, atsíntankëx ka anu achúshi imé 'uxakëxa. 'Uxunbi ka Diosan kakëxun aín bana kuakëxa. “¿Elías añu kaina ënuxun 'ain?”

¹⁰Ësokia kakëxun kuankin ka Elíasnën kakëxa: 'Ëx kana minun

rabanan 'itsaira bamatisa 'inun têmërain mixmi Dios kamabi kushiñuira 'aínbi, Israel unikaman ka atumi manuxuma 'anun ka usakin ñu 'ati ëanxa, 'imainun ka anuxun mi rabikin ñuina xaroti akamaribi masóxa, usakin 'anan ka an min bana ñuikë unikamaribi atun manë xëtökën 'akin këñúaxa. Usa 'ain kana 'ëratsushi bërúan, usakin atu 'axunbi ka 'ëribi 'akatsikixun barikania.

¹¹Usa 'ain ka Diosan Elías kakëxa: “Anumi 'uxkë bashi kini ënuax chikíntankëx kamina 'ën istisabioí aín xëkuë 'urama ënubi niti 'ain.” Usakin kakëxa Elías chikíkëma 'aínbi ka Dios bërámashi inúkëbë, suñúan kushiira anu 'ibúkin kamabi ni tsasipakin masókëxa, masónan ka anua 'ikë maparakamaribi tukapakëxa; 'aínbi ka Dios suñúan 'ibúkë anuma 'iakëxa. Usuia suñúan kushiira 'ibútankëx bukubukëbëshi ka meribi shaíkiakëxa; 'aínbi ka me shaíkië anubi Dios 'aíma 'iakëxa. ¹²Usai me shaíkië ax nëtékëbë ka tsi rëkirui tírítia iskësa usaribi 'inun 'iakëxa; 'aínbi ka usaía tsi rëkirui tíríkësa anubi Dios 'aíma 'iakëxa. Usai 'itankëxa tsi rëkirukëσαι 'ikë ax nëtékëbë ka, Elías anua 'uxkë bashi kini anubi atsíankëxa, anuxun kuakëxbi ka ñu banakësari munura 'ia kuakëxa. ¹³Usai 'ia kuati ka Elías aín pañukë tari anunbi bëmá-pukukiani kuanx, anua 'uxkë kini aín xëkuë anu nirakëakëxa. Anu nixunbi ka achúshitia ëesai Dios kia kuakëxa. ¿Añu kaina ënuxun 'ain Elías?

¹⁴Kixun kakëxun kuakin ka Elíasnën kakëxa: “Ëx kana minun rabanan 'itsaira bamatisa 'inun tëmërain mix Dios kamabi kushi-ñuira 'aínbi, Israel unikaman ka atubëtan min achúshi ñu 'a usakin 'ati ëanxa, 'imainun ka anuxun mi rabikin ñuina xaroti akamaribi masóxa, usokin 'akin ka an min bana ñuikë unikamaribi atun manë xëtokën 'akin këñúaxa. Usokin 'akëbë kana 'ëshi bërúan, 'aínbi ka 'ëribi 'anuxun barikania.”

¹⁵Usa 'ain ka Diosan Elías kakëxa “Anunmi ukë aubi kuantëkëniibi kamina anuinra kuanima amo kikiani kuantankëx anu uni 'ikëma me 'urama 'ikë Damasco kakë ëma au kuantu 'ain. Anu bëbaxun kamina arameo uni achúshi Hazael kakë axa Siria unibunën 'apu 'inun upókin katankëxun anëti 'ain, ¹⁶'imainun kamina Jehú kakë uni Israel Nimsí aín xuta aribi Israel unikaman 'apu 'inun anëti 'ain; 'anan kamina mix chikímainua an 'ëx kikë bana uni ñuixunun Eliseo Safatnën bëchikë, Abel-meholá ëmanua 'ikë aribi anëti 'ain. ¹⁷Usokin 'akë 'ain ka uix kara Hazaelnën manë xëtokën 'akaskëxbi anuax abatia ka Jehúnën 'ati 'ikën, 'imainun ka ui unix kara Jehúnën aín manë xëtokën 'akaskëxbi anuax abatia a ka Eliseonën 'ati 'ikën. ¹⁸'Aínbi kana 'ën siete mil Israel uni an Baal rabi ami rantinpuruni 'ikin bëtsukukakëma a uisabi okinma ënti 'ain.”

Diosan Eliseo aín bana ñuinun kuëan ñuikë bana

¹⁹Usa 'ain ka Elías anu uni 'ikëma me anuax kuantankëx anua Safatnën bakë bëchikë Eliseo an aín vaca bënëkama mapai rabé 'imainun rabé a manë paránën me tukamikë anu bëbakëxa, anuxun iskëxunbi ka aín unikaman 'amainun Eliseonëniibi atu kaxú tsiánkiankin rabé vaca bënë me tukamiakëxa. Usakian 'akëbë a 'urama okinshi ka Elíasnën aín tarin Eliseo mapuakëxa. ²⁰Usakia 'akëxunshi ka Eliseonën bënëkinshi aín vaca bënëkama ëbiani, a kaxu abákiani kuanxun nukúkinshi Elías kakëxa:

—Mibë kuanuxun 'ën papa-këñun 'ën tita anu kana kuani kixun kakin bëtsuku katamainun kamina 'ë kaínti 'ain.

—Asabi ka kamina kuantu 'ai —kixun ka Elíasnën kakëxa—, 'aínbi kamina aínu karana 'ën mibëtan 'a kixun sinánti 'ain.

²¹Usokia kakëx ka Eliseo anuax Elías ëbiani kuankëxa, kuanxun ka vaca bënë rabé a me tukamikë a rëtankëxun chánkapatankëxun i maxu tëakë anúan vaca bënëkama me tukamikia ami manë pará nëakëkama abi tëapaxun tsí tikatankëxun anu vaca nami-kama 'aruakëxa, 'aruxun ka an ñu mëëxunkë unikama pimiakëxa. Usokin 'abiani ka Elías baribiani a kaxu kuanx anu 'akini abë 'i bërúakëxa.

**'Apu Ahabnën Israel uni
Nabotnën 'apákë uvas
bikuantisa tan ñuikë bana**

21 ¹Usa 'ain ka basikëbë achúshi uni Jezreel ëmanua 'ikë, Nabot kakë uni aín uvas 'apákë ëma 'uramabi 'iakëxa, ax ka Samaria ëmanua 'ikë 'apu Ahab aín xubu chaiira a rapasubi 'iakëxa. ²Achúshi nëtën ka Ahabnën Nabot kakëxa:

—Min uvas 'apákë kaina 'ë 'inántima 'ain anu bëtsi ñukama 'ëxribi aña 'inuxun 'apánun, ax ka 'ën xubu rapasurabi 'ikën. A mi 'ë 'inánkëxun kana usamaira upíra me anu uva 'apákëñu a mi 'inánti 'ain, ami kuëñiama kana uiti kupí kaina 'aisatani mi kuríkinën kupíoti 'ain.

³Kixuan kakëxunbi ka Nabotnën 'apu Ahab kakëxa:

—Diosan ka 'ë mi 'inánti sinánmitima 'ikën ënëx ka 'ën papa 'imainun 'ën titan ñukin ëbian me mi 'inántima 'ikën.

⁴Ësokia kakëx ka Ahab amo nishananbi masánuitu kiani aín xubunu kuankëxa, Nabotnëan 'ën papa 'imainun 'ën titan ñukin 'ë ënxua me kana mi 'inanima kixuan kakë a bana sinani. Usai kuantankëx ka aín xubunu nukuti ain chikën ami bësuí rakakëxa, rakaxun ka añubi piti sinánma 'ikën masá nuitukin. ⁵Usai 'i axa rakakëbi ka aín xanu Jezabelnën anu kuanxun mërakin kakëxa:

—¿Uisakatsi kaina pisama tani masánuitutin?

⁶Kixuan kakëxun ka Ahabnën aín xanu kakëxa:

—Axa nu 'urama 'ikë uni Nabot a kana 'ëa aín uvas 'apákë marunun kixun kan; 'aisamatan-kian uvas 'apákë me itsi 'inánun sinánun kixun kana kan. 'Aínbi ka an 'ë 'inántisama tanxa.

⁷Ësokian ñuixunkëxunbi ka aín xanu Jezabelnën aín bënë kakëxa:

—¡Mix karamina an Israel unikama ësokin ka ñu 'at kakë uni ama 'ain! Nirukianxun ka masanuituxunma pitan. ¡'Ën kana uisoxun karana biti 'ain usoxun Nabotnën uvas 'apákë naë mi bixunti 'ain!

⁸Usokin aín bënë katankëxun ka Jezabelnën achúshi kirika kuëñöokin aín bënë Ahabnën anën 'atankëxun anua 'apun kirika sellakë anun 'atankëxun; a ëmanua 'ikë aín tukurikubu 'imainun 'apukama amixun anu 'ikë ëmanua 'ikë Nabot a buámiakëxa. ⁹A kirika kuëñökë anu ka ësokin atu kakin 'akë 'iakëxa: “Kamabi Jezreel ëmanua 'ikë unikamax ka añu ñubi pima samánux timékanti 'ikën. Usakin 'akin ka Nabot anua unikama tsókankë anu rëkuémikin tsónti 'ikën. ¹⁰'Atankëxun ka rabé uni axa ami këmëi a ñui bananun kixun katankëxun a rëkuémikin tsónkanti 'ikën, a unix ka Nabotnëx ka Dios ñui kianan 'apu Ahab ñuiribi 'atimati banaxa kiti 'ikën. Usaia kikëbëtan ka ëman chikíntankëxun anuxun maxaxan 'akin rëkanti 'ikën.”

¹¹Usokin kakëxun ka anua Nabot tsókë ëma Jezreelnu 'ikë aín

'apukama 'imainun aín tukurikubu an Jezabelnën atu kirika xuxunkin kakësabiokin 'akankëxa: ¹²'Akin ka kamabi unikaman timéxun atun achúshi nètën añubi pima samákin Nabot anua kamabi unikama timékë anua rëkuéni atubë tsónun 'imiakëxa. ¹³Usokia 'an ka axa ami kémëi banai usaisa kiaxa kitia anékë uni rabé axribi anua timëkankë anuax, usaisa Nabot kiaxa kiak kamabi unin kuamainun ësai kiakëxa. Nabot ënëx ka Dios ñui kianan ka 'apu ñuiribi ami 'atimatí banaxa kiakëxa. Usai uni rabé ax kikëbëtan ka Nabot anua 'ikankë atun ëmanua chikinbianxun a 'urinxun maxáxan 'akin rëkankëxa. ¹⁴Usokin 'atankëxun ka Jezabel kamikankëxa, Nabot kananuna maxaxan 'akin min kakësabiokin rëtëan.

¹⁵Usakia kamikëxun kuaxun ka Jezabelnën aín bënë Ahab kakëxa:

—Kuanxun kamina Nabot Jezreel uni an uvas 'apákë naëmi marutisa taniabia mi marutisama tankë a kamina minan 'inun bitsi kuantí 'ain. Aín 'ibu Nabot; kaisa bërí ñukë 'ikën.

¹⁶Usa 'ain ka Ahabnën naë 'ibu Nabot kaisa ñuaxa kixun kuabianxun an 'apákë uvas ainan 'inun biakëxa. ¹⁷Usa 'ain ka Diosan Tisbé ëmanua tsóa uni Elías a kakëxa: ¹⁸“Bënëkiani anu kuanxun kamina abë banakin Ahab Israel unikaman 'apu, Samaria menua tsókë a isi kuantí 'ain. Bëríbi ka Nabotnan 'ikëbi ainan 'iti binuxun uvas 'apákë a isi

naënu kuanxa. ¹⁹Kuanxun kamina kati 'ain: Ësokin mi kanun ka Dios kiaxa: Min ismina Nabot 'atankëxun ain uvas 'apákë naë 'ibuan, usa 'ain isa anuxun Nabotnën aín imi 'apatia kamunan biaxkakë anuxunbi min imiribi kamunan biaxkati 'ikën ka kiaxa.”

²⁰Usokin katanua kakëx ka Elías kuankëxa.

Kuanxun ka anua uvas 'apákë naë anua mërakëxun ami Ahabnën Elías nishkin kakëxa:

—¿Mix 'ëbë nishanankë uni 'aíshbi kaina 'ë baribëtsini uax 'ëbë mëranan? Kakëxun ka Elíasnën kakëxa:

—Mibë bananuxun mi bari kana uan, min kamina Diosan upí iskëma ñuishi 'ain. ²¹Usa 'ain ka Dios ësai kiaxa: 'Ën kana bërí uisa karana oisatani usokin 'anan kana kamabi min rëbúnki kamaxa këñunun 'imianan; kana min rëbúnkinën bakë bëchikëkama bënë unibu Israel menua 'ikë akamabi masóti 'ain. ²²'Anan kana min aintsikamabi masókin Jeroboam kakë uni Nabat aín bakë bëchikë 'asaribiokin 'anan Baasá Ahías aín bakë bëchikë 'asaribiokin kamabi Israel unikamaxa 'ëmi 'uchanun kixun 'amiakën, usa 'ain kana 'ëx 'itsaira nishkë 'ixun min aintsikama axa ami nishkë unikaman anun 'amiti 'ain. ²³Kianan ka Jezabel ñuiribi ësai Dios kiaxa: An ñu pukë pikë kamunkaman ka Jezabel anun Jezreel ëma bëararakin këñëarakë a tanain ëmánxun

aín nami piti 'ikën. ²⁴Imainun ka min aintsikama axa ëmanu tsókë kamaxa bamakë ka kamunkaman aín nami piti 'ikën; pimainun ka ñuina pëchiu an ñu bamakë pikë akamanribi axa 'uri kuanx ñu 'apákënu bamakëkama aribi piti 'ikën.

²⁵Uinsaranbi ka Ahabnën aín xanu Jezabelnën bana tankin, 'aisama ñu 'anan Diosan upí iskëma ñuira akësokin an 'akë 'apu 'aíma 'iakëxa. ²⁶Usokin 'anan ka unínbía a rabinuxun 'akë ñuribi rabiakëxa, amorreo unikaman 'asaribiokin, usokin 'aia ka Diosan a unikama Israel unibunën menua chikíankëxa.

²⁷Ësokia Dios kikë bana Elíasnën ñuixunkëxun a banakama kuakin ka Ahabnën aín chupa abi tukai 'ikiani aín xubunu kuanxun chupa xënira pañutankëx añubi pima a pañukë chupa xënira añabi 'uxanan, masá nuitukëishi 'aish niakëxa. ²⁸Usaia 'ikëbëtan ka Nukën 'Ibun Elías kakëxa: ²⁹“¿Min kaina Ahab 'uchatankëxbía 'ëmi sinanati usai 'ia isin? Usa 'ain kana aín aintsikama 'atima okinma upitaxa bukunun 'imianan, ax ñukëbëa aín bakë bëchikë 'apu 'ikëbë kunia atun 'ikënu 'aisama ñu 'inun 'imiti 'ain.”

Micaías Ahab kupitanuma

'ati ñui kia bana

(2 Cr 18.1-34)

22 ¹Rabé 'imainun achúshi bari inúmi ka sirio unikamabë Israelnu 'ikë 'apu 'imainun

aín suntárukama uisaibi 'akana-nima 'iakëxa. ²Aínbi ka rabé 'imainun achúshi bari 'ikë 'ain ka anun Josafat Judánu 'ikë 'apu ax Ahab Israelnën 'apu a isi kuan-këxa. ³Kuankë 'ain abë banakin ka abëa 'ikë uni aín kushikama Ahabnën kakëxa:

—Mikamanbi kamina 'unánkanin Ramot ëma Galaad kakë menu 'ikë ax ka nun me 'ikën. ¿Usa 'ain karanuna nukaman Sirionu 'ikë 'apu nun me bikuanti añu 'ati 'ain?

⁴Kixun atu kanan ka Josafat aribi ñukákëxa:

—¿Minribi kaina Ramot kakë ëmanu 'ikë suntárukama an Galaad kakë me bërúankë 'anun 'ë 'akintima 'ain? Kakëxun ka Josafatnën kakëxa:

—Asabi ka, usa 'ain kana 'ën suntárukama 'imainun 'ën caballonën nikinkëkama min unikamabë timénun 'imiti 'ain. ⁵Aínbi kananuna atu 'ai kuanxun an bana ñuikë unikama uisai kara Nukën 'Ibu kia 'unánti ñukáti 'ain.

⁶Ësakin kakëxun ka Ahab Israel unikaman 'apu an Dios kikë bana uni ñuixunkë unikama cuatrocientos 'iti 'urama a timëtankëxun ñukákëxa:

—¿Ramot ëmanu 'ikë suntárukama an Galaad me bërúankë atubë karana 'akánanti 'ain karana 'akanantima 'ain? Kakëxun ka atun kakëxa kamina 'akánanti 'ain, Nukën 'Ibun ka mi 'aia 'akinti 'ikën. ⁷Kixuan atun kaiabi ka Josafatnën ñukákëxa:

—¿Ënu kara an Dios kikë bana ñuikë uni itsi aribi ñukáti abë banati 'aíma 'ik?

⁸Kixun kakëxun ka Israel kaman 'apun Josafat kakëxa:

—Anu ka achúshi aribi uisai kara Nukën 'Ibu kia ñukátisa 'ikën. Ax ka Micaías Imlá aín bakë bëchikë 'ikën. 'Aínbi kana 'ën a uni istisama tanin an ka uínsaranbi upí bana kakinma, 'atima bana ishi ñuikin 'ë kaia. Kakëxunbi ka Josafatnën kakëxa:

—Usai kamina banatima 'ain.

⁹Kakëxunshi ka Israelnu 'ikë 'apun Ahab an aín suntárunën kushi achúshi kuënxun kakëxa:

—¡Bënëkuatsinia 'ishtun Micaías Imlá ain bakë bëchikë unun kamina kai kuantu 'ain kixun kamikin ka xuakëxa!

¹⁰Usa 'ain ka Israelnu 'ikë 'apu 'imainun Judánu 'ikë 'apu anun 'akánanti ñukama a rapasu nanx anua uni tanti bukuti 'akë, aín tsótinu anún uni Samarianu kuani atsínti xëkuënu 'akë anu tsóakëxa, tsókë 'ain ka an Dios kikë bana ñuikë unikaman usai 'iti banakama kakëxa. ¹¹Usa 'ain ka Sedequías an bana ñuikë Quenaaná ain bëchikë ñuina manchan tankin manë 'atankëx kuënkëni munuma banakuatsini ai kiakëxa: “¡Ësai ka Nukën 'Ibu kiaxa: Ënë mancha tankin 'akë ënën kamina sirio unikama këñukin 'ati 'ain!”

¹²Ësai kikëbë ka an Dios kikë bana ñuikë ain patsankamaxribi usaribiti kiakëxa. Kikin ka 'apu

kakëxa: “Ramot Galaad menu 'ikë a kamina, Nukën 'Ibu mi 'aki-mainun 'akánti 'ain, 'axun kamina atun ëma biti 'ain.”

¹³Kakëbë axribi ukin ka axa Micaías kai kuankë uni an ësakin kakëxa:

—Kamabi an Diosan bana ñuikë unikamax ka bëtsix kikësa kikësa-ribiti banakin 'apu upíokin kaxa. Usa 'ain kamina minribi atun kakësaribiti aña kara 'ati 'ikë 'apu kai kiti 'ain.

¹⁴Kakëxunbi ka Micaíasnën kakëxa:

—¡Ëx kana aséribi Nukën 'Ibun ismainunbi kin, usa 'ain kana uisakin kanun kara an 'ë kaia usakinshi kati 'ain!

¹⁵Usai kitankëx ka Micaías anua 'apu 'ikënu kuankëxa, kuania ka 'apun ñukákëxa:

—Micaías, ¿Ramot Galaad menu 'ikë a karana 'ati 'ain karana 'atima 'ain? Kixun ñukákëxun ka Micaíasnën kakëxa:

—Kamina 'ati 'ain, Nukën 'Ibun mi 'akinkëxun 'atankëxun kamina atun ëma biti 'ain.

¹⁶'Aínbi ka 'apu Ahabnën kakëxa:

—Uiti okinshi karana 'ën mi kan, aséribi kamina sinántëkë-nuxuma Nukën 'Ibun anën usai kamina 'iti 'ai kixun 'ë kanun mi kan.

¹⁷Kakëxun ka Micaíasnën kakëxa:

“Ën kana Israel suntárukama aín bashinua an bërúanti uni 'aíma 'ain,

ovejakama abískēsari 'ia
isan.

Usa 'ain ka Nukën 'Ibun 'ë
kaxa:

Ënë unikamax ka
'ibuñumasa 'ikën;
usa 'ain kana 'ëx atun
xubunubia achúshi
achúshinëx chuámashirua
riakianti kuëñin.”

¹⁸ Kikëbëtan ka Israelnu 'ikë

'apu Ahab Josafat kakëxa:

—'Ën kana mi kan ënë unin
ka únsaranbi upí bana ñuikin
kakinma 'atima ñu inuti banaishi
ñuikin 'ë kaia.

¹⁹ Kia ka Micaíasnën kakëxa:

—Mix kamina usai kian, usa 'ain
kamina 'ën 'Ibun iskë ñu ñuikin
mi kamainun upíokin kuati 'ain:
'Ën kana Nukën 'Ibu anua tsótinua
tsókë isan, isanan kana aín ángel
naínua 'ikë kamaribi a rapasu
sëtékë aín mëkeu raíri 'imainun
aín mëmiu sëtékë isan. ²⁰ Usa 'ain
ka Nukën 'Ibun ñukákin, uin kara
Ahab paránbiankin aín suntáru-
kamabëa Ramot Galaad me an
bëruánkë suntárukaman 'akëx
anuax bamanun buánti 'ikë kixun
ñukákëxa.

Ñukákëx ka raírinëx bëtsi
kimainun raírinëxribi bëtsioiribi
kiakëxa. ²¹ Kikankëbë anu ukin
ka ñunshin 'atima an Nukën 'Ibu
'ën kana paránti 'ai kixun kaxa.
Kakëxun ka Nukën 'Ibun uisakin
kara an paránti 'ikë kixun ñuká-
këxa, ²² ñukákëxun ka ñunshin 'ati-
manën kakëxa, 'ën kana an Dios
kikë bana ñuikë unikama këmëkin

'apu Ahab paránun sinánmiti 'ain
kixun kaxa. Kakëxun ka Nukën
'Ibun usakin sapi kamina paránti
'ain, usakin 'ai kamina kuanti 'ain
kixun kakëxa. ²³ Usa 'ain kamina
bëri 'unánti 'ain Nukën 'Ibun ka
an Dios kikë bana uni ñuixunkë
min unikama an paránti ñunshin
'atima atunu xuaxa kixun, usa
'ain kamina mix 'akanankënuax
bamati 'ai kixun ka kakëxa.

²⁴ Kixuan kakëbë a 'urama ukin
ka Sedequías Quenaaná ain bakë
bëchikë an achúshi okin bëtásh-
kakin Micaías kakëxa:

—Min kamina sinántima 'ain
Diosan bëru ñunshinsa mibë
banaima 'inun 'ë éanan mibë
banaia kixun.

²⁵ Kakëxun ka Micaíasnën
kakëxa:

—Min kamina únsaran nëtën
kaina anu unéti xubu kata itsi kata
itsi anu 'uxkë anua bari anun 'ën
kakësabi oi 'i kixun 'unánti 'ain.

²⁶ Usakin kaia ka Israelnu 'ikë
'apun Ahab kakëxa:

—¡Micaías kamina ñatanbian-
kin Amón Alcalde Samarianu 'ikë
'imainun 'ën suntárunën kushi Joás
'ën bakë bëchikë anu añu kara axa
istankëxun mëñfonun buánti 'ain
kixun ka kakëxa! ²⁷ Kakin ka 'ën
kana sipunu atsímínun xutin kixun
kanan, chukúmaratsushi aín piti
pán 'inánan 'umpaxribi chama-
ratsushi an xëati 'inánun kixun
kamiakëxa, 'ëx 'akanan kuatsini
'ën suntárukamabë uisaibi 'ikëma
utëkëntamainun. ²⁸ Ësakin kaiabi
ka Micaíasnën katëkëankëxa:

“Mixmi uisaibi 'ima asábi
utëkënkë,
ax ka Diosan kamikëxun 'ën
mi kakëma 'iti 'ikën.”

²⁹Usakin kakëx ka Israel
unikaman 'apu Ahab 'imainun
Josafat Judánu 'ikë 'apu ax Ramot
kakë ëma Galaad menu 'ikë suntá-
rukamabë 'akanani kuankëxa.

³⁰Aínbi ka 'akanani atsínuxun Israel
unikaman 'apun Josafat kakëxa:

—'Ëx kana suntáru itsisa 'itánun
bëtsi chupa pañubiani kuantu 'ain,
usa 'ain kamina min 'ën chupa
pañuti 'ain kixun ka kakëxa.
Katankëxun bëtsi chupa pañu-
biani ka Israelnu 'ikë 'apu Ahab
'akanani atsínkiani kuankëxa.

³¹Aínbi ka 'akananuxun Sirianu
'ikë 'apun aín treinta y dos suntá-
runën kushi capitán axa aín caba-
llonën nirinkë carretanu ikë atu
kakëxa, 'akanankin suntárukama
'akinma Israel unikaman 'apu
Ahab 'ashi 'ati 'ain. ³²Ësokin kakëx
'akanani kuania aín autunua
caballonën niribiankëxun iskin
ka capitánkaman Josafat, ax isa
Israelnu 'ikë 'apu a 'ikë kixun
sinánkin anuxun bëara buian-
këxa. Bëara buinkëxi ka Josafat
aín suntárukama 'akinun kuëëni
munuma kuënkëankëxa, ³³usai
'ia iskinbi ka Israel uni 'apu Ahab
atun bëarabuinxubi ëankëxa.

³⁴Aínbi ka sirianun 'ikë suntá-
runën aín kanti pia manámiokin
nóokin nikinbi, anunbia bama-
tanun aín xabankë xanpëska-
bianxun Israelnu 'ikë 'apu 'akëxa.

'Akëxun ka an caballonën nirinkë
carreta an buánkë suntáru kakëxa:

—Nirakëti kamina kuainakëti
'ain, 'ë kamina 'akanankënu
chikínti 'ain 'ë ka têtsórutisamaira
okin 'akanania.

³⁵Usa 'ain ka a nëtën ain caba-
llonën nirinkënuubi 'apu niakëxa,
siriokamabë ain suntárukama
'aisamairai 'akanamainun: 'Aínbi
ka bari xupibukëbë aín imi
'itsaira 'ibúkin anua nikë caba-
llonën nikinkë aín carreta namë
abi chabópati aín imi 'ibúkëbë
bamakëxa. ³⁶Usa 'aínbi ka bari
kuabúkëbëtan Israel suntárukama
aín 'apukama ësai kia kuakëxa:
“¡Mitsun xubunubi rikianan
kamina mitsun menubi kuantu
'ain, ³⁷'apu ka 'akankëx bamaxa,
usa 'ain kananuna 'akanantima
'ain!” Usa 'ain ka 'apu ñukë
Samaria ëmanu uanxun maínkan-
këxa. ³⁸Usakin 'atankëxun ka aín
caballonën nikinkë unin 'akë 'ian
cha anuaxa bëtsi bëtsi unibë 'ikë
xanukama nashikë Samarianu 'ikë
bakanuxun chukakëxa, usakin
chukaia ka kamunan Ahab aín imi
biáxkakëxa, usakin 'atia Dios kikë-
sabiokin ka usakin 'akëxa.

³⁹Kamabi usaía Ahab 'ia
'imainun usakian xubu marfil kakë
ñu uxua 'aish iruira 'amianan, ëma
'á akama ka crónicas kirika anua
Israel 'apukaman ñu 'á kuëñëokë
anu kuëñëokë 'ikën. ⁴⁰Usai 'ia
Ahab ñuanka ain bakë bëchikë
Ocozías ax ain papa 'iásaribiti
'apu 'iakëxa.